

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INȘERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loo
deschis costă șirul 20 fil

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Alianțe împotriva Slavilor

Viena, 21 Noemvrie.

Parlamentul austriac suferă în momentul de față de o serioasă criză politică, pricinuită de schimbarea evenimentelor externe, o criză care denotă completa zăpăceală și desorientare a cercurilor politice din Austria. Situația parlamentară din Austria de mai mulți ani lasă de dorit, în timpuri însă ca cel de față face o impresie extrem de dărușoasă că reprezentanții poporului, în loc să-i ajute statului în criza actuală, au produs un adevărat haos cu diferitele lor păreri și sfaturi, cari în loc să întărească politica monarhiei noastre, mai tare o slăbesc. Când se va întruni din nou parlamentul austriac, după sesiunea delegațiilor, va afla o situație cu mult mai complicată decât cea de acum. Slavii din sudul monarhiei sunt hotărâți să continue obstrucția lor, iar Rutenii au dat deja declarația că vor obstrua nu numai în plen ci și în comisia bugetară, de oarece pretențiile lor relative la crearea unei universități ucraine și la reforma legii electorale din Galiția n'au fost satisfăcute până acum de guvernul austriac. În astfel de împrejurări putem profeti cu siguranță, că parlamentul austriac nu va desvolta până la Crăciun nici o activitate pozitivă, ba ne temem că nici nu va fi în stare să voteze bugetul provizor pe șase luni, așa că § 14 din constituție va trebui iarăși să fie aplicat de guvern.

E mai mult ca probabil că marile momente istorice prin cari trecem află atât la

cârma monarhiei noastre cât și în parlamentul vienez o generație de epigoni, cari nu știu să tragă foloase din evenimentele politice din Balcani. Deocamdată înregistrăm numai, drept efect al evenimentelor rășboinice, o teamă ridiculă de Slavii din Sud care-i scoate din sărite și pe cei mai serioși și mai cumpeniți oameni, răpindu-le orice judecată logică. În privința aceasta se disting mai ales unele personalități conducătoare din partidul Germanilor naționali-liberali, cari în groaza lor de slavismul cutropitor și-au pierdut orice demnitate și judecată, aruncându-se fără nici o rușinare în brațele maghiarimei, căreia-i cer sprijinul împotriva dușmanului comun. Lucrul acesta ar fi plausibil, dacă față de succesele Slavilor în rășboiul balcanic și față de posibilitățile ce ar rezulta pentru monarhia noastră toate poporele ei ar fi pătrunse de dorința de a se strânge într'un mănunchiu puternic împrejurul tronului și al dinastiei, uitând toate urile și neînțelegerile ce le-au desbinat până acum. O astfel de dorință ardentă există de mult între Români și Germani, dar ea n'a putut fi realizată până acum din cauza politicii intransigente a Maghiarilor. Acum iarăși a fost sulevată această chestiune a apropiierii între numitele naționalități. Ziarele maghiare, văzând primejdia slavismului și auzind de un zvon neîntemeiat că dep. român bucovinean, dl. Dr. Isopescul-Grecul, voiește să inițieze o împăcare între Români și Unguri, au salutat cu mare bucurie acest presumpțiv pas al dlui Isopescul, văzând intrânsul zorii unei nouă ere politice în Ungaria. Zvonul acesta este însă fals, dar cu

toate aceste am putut constata cam cum ar dori Ungurii să se împace cu noi. Tisza s'a grăbit să declare că el va sta de vorbă numai cu conducătorii unguri ai Românilor! În astfel de împrejurări o pace între ambele popoare este o absurditate, în care groful Tisza poate crede, noi însă o respingem cu indignare, deoarece este înjositoare pentru poporul român. O eventuală înțelegere între Români, Germani și Maghiari poate numai în cazul acela să devie o realitate, când acești din urmă vor renunța pentru totdeauna, nu numai cu vorba ci și cu fapta, la utopicele lor tendințe panmaghiare și când vor trata națiunea română ca pe o națiune egală cu dâșii.

Vicepreședintele delegațiunii austriace, deputatul Dobernig, le-a făcut Germanilor un foarte rău serviciu cu *pater peccavi* al său față de Unguri, cerându-le scuze pentru politica sa antimaghiară și promițându-le că deacuma va merge cu dâșii prin apă și prin foc. Înainte de toate constatăm că Dobernig, care n'avea absolut nici un drept să vorbească în numele Germanilor din Austria, s'a gudurat la picioarele lui Tisza. Este adevărat că situația Germanilor din Austria este foarte critică, dar, slavă Domnului, ei încă nu sunt siliți să alerge după ajutorul Maghiarilor, cari s'au purtat până acum așa de brutal cu dâșii. Dacă are cineva să se teamă de noua schimbare a lucrurilor, apoi Maghiarii sunt cei dintâi cari trebuie să fie îngrijați, deoarece ei sunt izolați din toate părțile. Dacă voiesc să iasă din această izolare completă și să se alieze cu Germanii și cu Românii, apoi Maghiarii trebuie să facă primul pas și să înceapă o acțiune de împăcare.

Un vis.

În amintirea lui Octavian Smigelski.

De Ion Agărbiceanu.

Vântul dela miazăzi fluera în strașina casei, zbea în geamuri picuri rari și grei, în restimpuri se auzia ploaia de alice pe acoperiș, apoi vuetul vântului, sutele de glasuri repezi, fulgerătoare, se învâluiau iarăș, și auziam din nou acelaș tiuit prelung, rece, pustiu. Mă svârcoleam în așternut și nu puteam să dorm, poate nici nu voiam să dorm! Din când în când se auziau pocnete în uși, acoperiș, glasuri multe, rătăcitoare plângeau prin ogradă. Totdeauna mi-a plăcut viforul, furtuna, deslănțuirea oarbă a puterilor firei; descopeream par'că în urletele viforului signalele unei revoluții, pe care, știe Dumnezeu de ce, o aștept de multă vreme. Dar niciodată vuetele de afară nu mi-au răscolit așa de adânc sufletul, nu mi-au fost așa de sinceri prieteni ca în noaptea aceea! Mă luau pe aripile lor viforoase, mă înălțau într'un dans nebun, mă săltau ca pe-o frunză ușoară și nu-mi era frică! Zâmbeam cu ochii mari deschiși, și în loc să mă scoresc, căldura creștea tot mai mult în inima mea. Și după cum uraganul de afară părea că nu mai vrea să știe de nici o piedecă ce i se pune în cale, părea atotstăpânitor, astfel și eu, în viforul de imagini care-mi treceau luminoase pe dinaintea ochilor, nu mai vedeam nici o pie-

decă în călea intruchipării idealului visat atâta vreme.

Dup' amiaza întreagă avusesem o lungă și viforoasă ședință a epitropiei bisericei. După ce ani întregi plânuiam în gândul meu zidirea unei noi biserici în sat, mă hotărâi în sfârșit, în primăvara aceea, la începutul Paresemilor, să fac pasul cel dintâi și să spun dorința mea hotărârii epitropilor. Știam din viață că oamenii noștri nu dau bucuroși banul din pungă, că primesc cu aclamații ori ce propunere care pe ei nu-i costă nimic, dar că sunt în stare să tândălească cu hotărârea ani întregi când li se cere o jertfă pe care, de altfel, ei nici nu pot să o priceapă cum se cade. Biserica noastră e temeinic încheagată și acum, din ziduri ca de fortăreață, dar nu mai e încăpătoare pentru toți, și pictura care pe la 1902 va fi fost vie, acum abia de mai arată limpede vr'un cap cu barbă lungă de prooroc. În colo totul e sters și afumat, și cupolele scunde apasă așa de greu par'că. În anii în cari mă muncisem singur cu gândul de a ridica o nouă biserică îmi va fi câștigat multe argumente, mi se va fi cristalizat în minte și inimă întregul chip cum aveam să apăr propunerea ce veniam s'o fac! Epitropii mă ascultară în liniște, privindu-mă un restimp tintă în ochi, apoi, după ce ajunsesem și la jertfele bănești cari trebuiau aduse, ei își plecară capetele, dar totuș mă ascultară în liniște până ce terminai.

Urmă apoi, spre desiluzia mea, un șir nesfârșit de plângeri, că „nu sunt bani”, că „nu putem”, că „ar fi bine să lăsăm pe mai târziu”,

că „biserica de-acum e încă bună”, că „mai tine și o sută de ani”. Și, țin minte ca acum, într'o clipă de surescitare mă ridicai.

„Dumneavoastră vă ridicați mereu case largi, încăpătoare, luminoase; e plin satul de case nouă. Nu e o rușine pentru satul nostru ca singur Dumnezeu să locuiască și pe mai departe într'o casă întunecoasă și afumată, veche de o sută douăzeci de ani?”

Nici odată nu e bine să ne credem mai mult decât alții, nici odată nu e bine să desprețuim pe semenii noștri! Eu spuseseam cuvintele de mai sus cu un aer de superioritate, mi se părea că nici nu mă vor înțelege bunii țărani cari stăteau înaintea mea. Urmă o tăcere adâncă câteva clipe, pe fețele epitropilor se putea ceti o seriozitate, de care, vai, mulți intelectuali nu sunt capabili, apoi unul din epitropi, un bătrîn cu pletele cărunte, cu ochii buni, albaștri, se ridică și zise:

— Părinte eu dau o mie de zloți. Dacă vrei pe Dumineca viitoare pun banii în casa bisericii.

O strălucire nebănuită înundă fețele tuturor. Îndată începură ofertele, cuvintele de încurajare; însufletirea sfântă creștea mereu și eu mă simțeam așa de mic, așa de neputincios, înaintea acestor buni țărani! Îmi părea că Dumnezeu vorbește cu mult mai puternic din privirile, din fețele lor, decât din toate argumentările mele, pe cari, vai, le studiasem, și la cari mă gândeam ca la un succes oratoric.

Hotărârim în unanimitate ca toată afacerea

Calul troian — in cetate.

Ni se scriu din Ungvár următoarele: Aflu din izvor sigur că toate parohiile anexate la noua episcopie sunt puse, începând din 17 Nov. c. n., sub nemijlocita cărmuire a episcopului de Munkács Papp Antal, care are să conducă interimar toate afacerile noiei dieceze, până, ce episcopia va fi definitiv sistemizată, — și că 20 de preoți ar fi icerut trecerea la noua dieceză fără să fie încorporați și ei; actele acestora zac în biroul susnumitului episcop.

După infinitele proteste și nemulțumiri ce le-am manifestat cu atâtea prilejuri de vre-o nouă luni de zile, după ce glasul nostru de leșitimă revoltă în contra anexării la noua episcopie a erupt cu atâtea bărbăție, iată-ne expuși la noui încercări și la atâtea neliniște sufletească.

In acest chip voiește guvernul să-și asigure neutralitatea preoților din noua dieceză, așa voiește să infrine pe preoții noștri români in pornirile lor „distrugătoare” — și oare după toate aceste mai este preot român, care să abandoneze folosirea măcar și a celui mai radical mijloc care ne asigură ființa noastră națională? O da! Sufletele acele dubii din satele anexate precum și acești 20 de preoți, cari poate nu totu, dar majoritatea sunt români, iată că se lasă ademeniți de promisiunile ce li s'au făcut, — că li se va face locuință nouă, reparatii la fel, îngrosarea congrui și altele.

Atâtea să se știe însă că noi cei rămași credincioși steagului, sub a cărui flamură se vorbește și se simțește mai presus de toate de limbă și legea noastră străveche, nu vom inceta să ne afirmăm și de aici încolo conduta noastră și dacă protestele și graiul nostru de nemulțumire nu mai au rost, vom afla mijloacele in consecință.

Pe indivizii cari de bună voie au cerut trecerea, încurînd îi vom demasca.

Deocamdată atâtea, ca să se știe.

„Unul din partea locului”

Adunare electorală românească in Săliște.

Alegătorii cercului electoral Cristian, aderenți ai partidului național român, se convoacă la adunarea ce se va ținea Duminică la 24 Noembrie st. n. a. c. la ora 1 p. m. in „Hotelul comunal” din Săliște cu următorul program:

1. Constituirea adunării. 2. Discuție asupra situației politice. 3. Candidarea a 3 membri in adunarea municipală a comitatului Săliște pentru alegerea din 25 Noembrie 1912. 4. Discuție și hotărâre cu privire la atitudinea partidului

să o aducem inaintea adunării poporului. Nici eu, nici episcopii nu ne gândeam la vre-o opoziție. Ridicarea unei biserici pentru noi era sigură.

Când se depărtaseră episcopii căzuse înserarea.

„Eu am rămas singur, fericit, extaziat. Am luat din masă, unde-l păstram ca pe-o moaște, un pătrat mic de lemn de pe care mă privi îndată un cap de inger, cu ochii duși in depărtări, in înălțimi, foarte serios și foarte cuminte. O față plină, durdulie, cu linii de putere, de voință, mai mult de o visare puternică, răzimată pe brațele grăsuții; aripioarele stăteau întinse, gata de sbor, gata de plutire spre înălțimile la cari priveau ochii serioși de copil minunat; ingerul acesta nu mă privea, dar simțeam că știe că eu mă uit la el. El priveam și nu știu de ce părea că-mi zice: „sunt înălțimi in cari nici eu nici tu, nici alt muritor nu va putea ajunge vreodată”. Melancolia privirii de copil se desprinsese de bună seama din convingerea artistului, conștii din copilărie, că cel mai înalt ideal nu se poate ajunge de pământeni.

Ingerul care-l priveam era o încercare a lui Octavian Smigelschi de pe vremea când era licean...

Nu m'am uitat mult la acest mic chip pentru că mă tulbura, cerca, par'că, să-mi slăbească convingerea mea că suprema fericire e in realizarea visurilor noastre. Părea că-mi zice acel mic inger: „Nu fi așa de mândru că vei avea o biserică nouă in sat. Fericirea nu e in realitate

față de alegerea de deputat dietal in cercul Cristian, ce va avea loc la 27 Noembrie 1912.

Să liște, 18 Noembrie 1912.

Din însărcinarea partidului național român — secția Săliște. —

Dr. Nicolae Comșa m. p. Dr. Nic. Petra m. p.
Nicolau Hențiu m. p.

Ioan Banciu m. p. Ionel Comșa m. p.

Din delegațiuni. Delegațiunea ungară a ținut ieri sedință plenară, in care s'a discutat bugetul marinei și al răsboiului. Abia 2—3 deputați au luat cuvântul și apoi ambele bugete au fost votate.

Delegațiunea austriacă deasemenea a ținut ieri sedință, continuând discuția asupra bugetului ministerului de răsboi. Delegatul Lewiczky atrage atențiunea asupra agitațiilor rusești din Galiția. Tomasek cere ca și reprezentanților Bosniei să li-se dea loc in delegațiuni. Bugetul e votat dimpreună cu cheltuielile extraordinare, specificate de referentul Ciam-Martinitz. La urmă ia cuvântul ministrul Aulienberg, spunând că la toate comandașele făcute pentru armată a avut grijă să nu se plătească mai scump decât cum era prețul convenit. Dacă s'au făcut unele abuzuri, a dispus imediat anchetarea lor. Răspunzând la interpeleziunile ce li-s'au adresat in cursul discuției, face declarații liniștitoare. In sfârșit mulțumeste delegațiilor pentru aprobarea ce au dat programului său de muncă.

Campania

pentru mântuirea Românilor macedonieni începe.

— Grandioasa intrunire dela Societatea Macedo-română. —

București, 4/17 Noembrie 1912.

Cu cât chestiunile ridicate peste Dunăre, prin invazia celor patru aliați, se apropie de sfârșit, cu atâtea și publicul din țară începe să devie mai neliniștit.

Presa română publică zilnic articole documentate, iscălite de bărbați de seamă, prin care se arată linia de conduită ce trebuie să urmeze țara spre a nu eși in nici un fel știrbită din actuala situațiune. Iar in convorbirile particulare din ce in ce mai stăruitor se pune

ca in visare. Ori când vei avea un lucru isprăvit, vei vedea că pe cel mai frumos, mai desăvârșit, nu l-ai creat încă! Și vei alerga mereu înainte, și setea ta nu se va potoli nici odată. Eu privesc in înălțimi, mă miră și mă uimește tot ce întrezăresc acolo, dar simt că nici odată nu voi vedea tot ce ascunde nemărginitul. De aici melancolia din privirea mea de copil”.

Da, acest mic chip al liceanului arăta foarte limpede că Octavian Smigelschi se gândia de atunci la taina cerului, că-i treceau pe dinaintea ochilor lumea ingerilor și a sfinților, cu tot misterul greu, incremenit in pânzele picturii bizantine.

Dar eu, atunci, am încuiat repede pe micul ingerăș in masa mea de scris, căci nu eram dornic de meditații adânci, nici nu eram vesel de o visare care se pierde in nemărginire. Voiam să fiu fericit, mă și simțiam astfel, și, in așternut vedeam biserica nouă, înaltă, largă, luminoasă, plină de lume, auziam cântările corului din sat, și simțeam o bucurie nemărginită la vuetul vântului de afară: părea că imi spune că, pe lângă o voință tare, totul e cu putință...

Nu știu cât mă voi fi frământat astfel, ascultând glasurile furtunei de afară și din mine, nu știu când voi fi ațipit, când auzii o puternică ciocănitură in ușă.

— Cine-i?

— Eu, Vavilon.

Știam foarte bine că Vavilon e clopotarul nostru.

chestiunea soartei ce se rezervă fraților români din Macedonia.

Intre toți însă cei mai îngrijați sunt românii macedoneni din Capitală. In ultimul timp aceștia au ținut la societatea lor o serie de consfătuiri, la care au participat toți bărbații lor de seamă in frunte cu d. Dr. Leonte cu dd. profesori universitari I. Valaori, Murnu, Dr. Dudumi ș. a.

Hotărârile luate in aceste consfătuiri s'au adus la cunoștința publicului in adunarea ținută astăzi Duminică orele 4 in sala de ședințe a Societății macedo-române, adunare care prin numărul extraordinar de mare de participanți aromâni și români și prin cuvântările pline de un zguduitor avânt ce s'au rostit s'au transformat — într'un mare meeting național.

Iată cum a decurs această adunare care înseamnă începutul campaniei ce se deschide in Țară pentru salvarea fraților români din Macedonia.

Intrunirea s'a deschis sub prezidenția d. Dr. Leonte, președinte al Societății macedo-române, care a luat cel dintâi cuvântul arătând scopul intrunirii.

Di Dr. Leonte: De ani de zile frații noștri dură martiriul pentru cauza lor națională. câteva săptămâni însă, de când dușmanii lor cri până acum trimiteau bande asasine spre extermina, am ajuns stăpâni pe teritoriul cruzimile împotriva fraților noștri au trecut cu ce măsură. Se pare că se face ultima încercare spre a îneca aspirațiunile lor naționale in baie de sânge. Față cu această situație comite executiv al Societății dimpreună cu consiliul de 35, a avut mai multe consfătuiri discutându asupra celor ce avem de făcut pentru a combui și noi la înlăturarea supremei primejdii amenințată neamul nostru. Din aceste consfătuiri a rezultat hotărârea de a supune aprecierii d-voastră o moțiune cuprinzând opiniunea aromânila evenimentele de dincolo.

Totodată s'a hotărât ținerea unei intruniri publice de luminare a opiniunii publice din țară de protestare împotriva intențiilor ucigășe ce manifestă actualii aliați. Di Dr. Leonte, mai parte, spune că pentru instituirea unei opere adevărate dreptate in Turcia se cere introd

— Și ce vrei, Vavilone? îl întreb ridicându-mă într'un cot.

— Cheile dela biserică, a trecut de doi și buie să tocăm de Inviere.

Mă ridicai repede, mă îmbrăcai, in veteze afară, la ușă, auziam glasuri nedesluite. Mai mulți, imi ziceam, va fi venit și diaconul criznicul. M'am îmbrăcat foarte repede, pe că nici nu făcusem decât câteva mișcări, și gata. Luai cheile dela biserică și deschisei ușă. Dar am rămas in prag uimit, imi dusesem la frunte ca și când aș fi voit să mă deștept într'un vis. Inaintea mea erau toți episcopii riciți in vestminte de sârbătoare, cu lungi albe, aprinse in mâni. Așteptau cu capetele coperite, cu fețele luminoase, dar nu se uitau unul la mine. Clopotarul imi luă cheile din mână și porni înainte spre biserică.

Episcopii mai tăcură un restimp, apoi cor, mă salutară:

— Hristos a înviat!

— Adevărat c'a înviat, le răspund eu murmurat, înspăimântat că abia acum imi dă seama că e dimineața Invierii. Cum n'am să mă trezesc mai de vreme! Cum i-am pe oameni să-mi ciocănească atâtea la ușă

Dar episcopii porniră doi cu doi inaintea cu făcliile aprinse in mâni, nu-mi mai zise mic, nici nu mergeau, ci părea că pluteau inaintea mea, chiar eu părea că nu ating pământul.

Când ajunserăm la biserică, aceasta era încuiată și clopotarul nu se zărea niciări

rea unui regim care să salvgardeze libera dezvoltare a fiecărei națiuni. Și aceasta nu se poate face decât ținându-se seamă de starea reală a lucrurilor care este că în cele 4 vilaețe din jumătatea apuseană a Turciei majoritatea zdrobitoare o formează Albanezii, Românii și musulmanii. *In această regiune orice întindere de stăpânire a vre-unuia din cei aliați, ar constitui o crimă politică. Impotriva acestei crime datorii suntem să reacționăm din toate puterile.* Cuvântarea dlui Dr. Leonte a fost întreruptă de numeroase și vii aplauze.

După d-sa a luat cuvântul d. *Pericle Paphagi*, profesor secundar, care a arătat înrădăcirea ce există între Albanezi și Români, cerând ca în cazul când nu se acordă autonomia româno-albaneză să se recunoască Aromânilor cel puțin drepturile de autonomie care le-au avut acum 50—60 de ani.

Dl *George Murnu*, profesor universitar, atacă în termeni energici perfidia Grecilor, care nu perdeau nici odată ocazia de a-și arăta dușmănia lor față de slavi și de a ne asigura de prietenia lor, iar acum au dat mâna cu aceștia spre a sugruma pe frații noștri și spre a sfida țara noastră în care atâția dintre ei și-au făcut averi fabuloase... D-sa își exprimă amărăciunea față de frații din Tară, care nu au cunoscut ceea ce se petrece în Macedonia și care nu au apreciat siroaiele de sânge ce s-au vărsat în Macedonia pentru afirmarea credinței naționale. Cere să se pornească o acțiune pentru zguduirea indifferenței publicului român pentru că în acest ceas suprem Românii macedoneni să nu fie lăsați singuri. Cere un regim de dreptate în care fiecare neam să se poată dezvolta liber...

Dl *Ion Nicolescu*, fost prof. în Macedonia, este pentru constituirea unui comitet permanent care să îndemne la o acțiune bărbătească spre a scăpa pe frații noștri, prin arme de peire. Să alergăm din militar în militar să le spunem primejdia în care ne aflăm căci numai când în fața actualilor ocalizați se va ridica vitejia noastră numai atunci vor înțelege că viața românească de peste Dunăre trebuie să fie respectată.

Dl *Epaminonda Balamace*, inspector al băncilor populare, venind nu de mult dela fața locului unde a avut ocazie să se convingă de starea de spirit a fruntașilor români și albanezi de dincolo, aduce salutul fraților români de acolo și amicilor albanezi care simt cu sufletul alături de noi. Face un istoric al mișcărilor albaneze arătând sprijinul de care s-au bucurat întotdeauna în țara românească. Prima societate a fost înființată în 1779 la Constantinopol, unde neputând să-și continue existența s'a mutat în Bucu-

rești. Aici în București s'au publicat cele dintâi cărți albaneze cu litere latine. De aici s'a răspândit cultura albaneză în toată Albania. Aici s'a oficiat prima slujbă în limba albaneză, cesionându-se coloniei albaneze de către sf. sinod al bisericii noastre naționale române și o biserică din centrul capitalei, în scopul acesta.

Această largă ospitalitate se bazează pe simpatia determinată de legăturile de rasă dintre noi și dâșii. În aceste momente de grea cumpănă, elementul albanez, nu poate uita poporul din partea cărui a găsit cel mai larg sprijin. Astăzi când iurtuna se ridică îngrijitoare din toate părțile amenințând cu naufragiu pe ambele elemente Români și Albanezi, aceștia își aduc aminte că în tot sudul european nu au decât un singur prieten, prieten de sânge și de suferință care este poporul român de dincoace și de peste Dunăre. De aceasta continuă d. Balamace, m'am putut convinge în ultima mea călătorie în Albania, unde am avut ocazie să cunosc elita patrioților albanezi. Toți aceștia mi-au vorbit cu admirație și cu recunoștință despre țara și poporul român, asigurându-mă că în cazul unei încălcări a teritoriului albanoromân de către dușman ei dimpreună cu Românii noștri, vor ridica armele luptând prin toate mijloacele până la unul pentru a înlătura nedreptatea. Cuvântarea avântată a dlui Balamace a fost vii aplaudată.

Dl *C. F. Robescu*, fost primar al Capitalei, vice-președinte al Societății macedo-române, se bucură că Românii macedoneni și cei din țară au răspuns în număr atât de mare la chemarea președintelui Societății. Românii macedoneni — zice d-sa — nu au ieșit nici odată din cuvântul guvernelor țării, sunt convinși că acum nici guvernul nu-i va lăsa. Aprobă propunerea dlui președinte ca să se facă demersuri pe lângă guvern și invită publicul să vie în număr și mai mare la întrunirea ce se va ține într-o sală publică spre a face apel la întregul neam românesc, ca să dea concursul pentru deslegarea favorabilă a chestiunii Românilor macedoneni.

Dl *Iuliu Valaori*, prof. universitar, într-o emoționantă cuvântare arată valoarea elementului aromân în complexul organismului național al întregului neam. Pomeneste de ilustrațiile cari au ieșit din sânul acestui element aducând servicii neprețuite neamului românesc și din nenorocire și celorlalte neamuri din Balcani. Insistă asupra faptului că frații din Tară nu-și dau seamă de pierderea ireparabilă ce va urma pentru neamul românesc din dispariția lor și arată că jertfirea elementului macedo-român, va fi primul pas în procesul de sugrumare a națiunii române. După dâșii vor urma cei din Ardeal și din Bucovina, până când și Tară liberă va cădea în marea slavă. D-sa propune alcătuirea

unui memoriu în care să se dovedească importanța Românilor macedoneni și dreptul lor de a trăi. Dl Valaori prin înflăcărata sa cuvântare a mișcat până la lacrimi întreaga asistență.

Dl *Dr. Leonte*, președintele societății luând din nou cuvântul cetește următoarea moțiune care a fost primită cu aclamații.

MOTIUNE.

Membrii „Societății de cultură macedo-română” precum și întreaga colonie aromânească din capitală, întruniți în localul societății în ziua de 4 Noembrie 1912,

Considerând situațiunea creată în Turcia Europeană în urma succeselor militare ale celor 4 state balcanice aliate:

Considerând pericolul, cel mare ce amenință existența națională, în cazul când ar cădea sub stăpânirea definitivă a cuceritorilor actuali greci și slavi;

Considerând că părăsirea și sacrificarea aromânilor cu un trecut istoric și cultural de cea mai mare importanță pentru civilizațiunea populațiilor din peninsula balcanică, ar constitui un act nu numai de nedreptate în fața umanității, ci și de lipsă de conștiință națională din partea întregului neam românesc și mai cu seamă din partea Românilor din țară, cărora le incumbă datoria să poarte grija soartei Aromânilor cu acelaș drept cu care Bulgarii, Grecii și Sârbii au luat armele în numele eliberării fraților lor stăpâniți de Turci;

Considerând că aceste momente hotăritoare ar putea fi fatale pentru întreg neamul Aromânesc, dacă va fi la discrețiunea acelor cari ani îndelungați au înarmat bandele de antari și comitajii spre a le suprima viața națională prin toate mijloacele criminale — lucru prea bine cunoscut de lumea civilizată;

Invită pe toți membrii comitetului și ai consiliului de 35 ai societății noastre să facă apel la patriotismul, la energia și la înțelepciunea guvernului țării românești, care, desigur va fi chibzuit asupra formulelor de soluție pe care le-ar cere deslegarea norocoasă a mult agitatei chestiuni aromânești, rugându-l ca, în numele prestigiului și demnității statului român, să ia sub puternica sa ocrotire interesele vitale ale neamului nostru din Macedonia a cărui cea din urmă nădejde este îndreptată către această țară, care a făcut jertfe de milioane pentru menținerea și deșteptarea aromânilor!

Dl *Chr. Negoescu*, inspector al învățământului secundar, vorbește în calitate de român din Tară. D-sa spune că nu se îndoiește că guvernul își va face datoria, dar este nevoie să-l mai zguduim. D-sa spune că pe lângă guvern în țara aceasta mai sunt 7 milioane de Români cari tre-

propii stăruiau să deschid eu, dar atunci, deodată văzui că mă aflui în fața unei biserici străine. O biserică nouă, înaltă, puternică, o catedrală. Privii uimit în jurul meu: nu mai era nici una din fețele bisericesti aci. Incepea să se crape de ziua, o liniște, o taină adâncă mă învăluia. Unde mă aflam? Cercam să-mi amintesc satele, orașele prin cari am trecut, dar nicăiri nu văzusem o biserică precum era aceasta. Atunci ușa din fața mea se deschise de-o mână nevăzută. Intrai, dar mă aflai îndată în fața altei uși, deasupra căreia era scris cu litere ciudate, aurite: „Râvna casei tale m-a mistuit”

Înfiorat repețeam mereu versetul acesta în vreme ce deschisei ușa a doua. Îndată lângă ușa zării o clipă pe clopotarul, dar când voii să-l întreb unde ne aflăm, Vavilon nu mai era nicăiri. În biserică ardeau patru policandre, patru cunui largi de stele strălucitoare. Nu știu pentru că era goală biserică, ori pentru că era prea mare splendorrea din lăuntru, n'am cutezat să merg mai departe ci eșii îndată înfricat. Dar progadia din jur cu prunii negri încă, cu crucile femeilor cu stăpîii bărbaților, cu porumbii tinerilor mă convinseră repede că mă aflam lângă biserică dela noi din sat. Mă uit pe dinafară, o încunjur — se luminase bineșor — era o biserică nouă-nouă, în stil bizantin, cu hore, cu cupole, cu hrâne.

„Dumnezeule! asta e biserică cea nouă”, îmi zic, și alerg îndată spre intrare. Intru, în vreme ce inima-mi bătea cu putere. Numai două

policandre mai erau aprinse, dar în biserică era o lumină vie. Cu capul plecat, necutezând să privesc în nici o parte am mers până în mijlocul nații. Aici m-am oprit: un cântec ușor, abia auzit plutea sus în cupole, un cântec argintiu care părea că pătrunde din depărtări foarte mari. Alt cântec tot așa de nepătruns se înalta din frunte dela iconostas. Înfiorat îmi ridicai atunci privirile și văzui cea mai mare minune în viața mea: de pe pereți, din cupole, de pe catapiteasma, sute de sfinți, îngeri, arhangheli, cu ochii la cer, ori privind nepătrunși în infinit, îmbrăcați în scumpe și aurite vestimente, într-o liniște dumnezeiască, cântau, o melodie nesfârșită, vecinică. Cel dintâiu gând ce mi-a venit, privindu-i, fu acesta: „cum cântă de liniștiți și de nepătrunși cei cari sunt în apropierea lui Dumnezeu”. Sub cupola din frunte cei patru bătrâni evangheliști, în patru colțuri, ascultau în tăcere, cu cărțile deschise. Îngârboviți, arătau prea bine că pe ei se razimă toată lumea cerească, toată lumea sfinților, pe ei și pe cele patru cărți ce le țineau deschise. Cei patru bătrâni ascultau, plini de taină și de gânduri, misteriosul cântec ce trecea prin cupole.

Priveam și ascultam uimit, nu mai cutezam să fac un singur pas, părea că mă doare faptul că de-aci în colo eu o să slujesc în biserică asta cerească. Voiam să plec spre ieșire, dar picioarele-mi erau ca de plumb, îmi erau înțepenite. Lumânările se stinseră în candelabre, prin geamurile înalte pătrundea lumina. Zilele, în bi-

serică nu mai intra nimeni. Nu mai mă gândeam că-i azi Invierea, că întârziu cu slujba; mă muncia o singură dorință: cum să es mai repede de-aci, fiindcă începuse să-mi fie frică.

Atunci văzui cum se furișă o umbră pe lângă perețele dela miazăzi. Era un bărbat puternic, înalt, cu umeri largi, dar căzuți puțin înainte ca de o povară grea. Era întors cu fața spre perete. Totuși îmi părea că l-am mai văzut undeva, că-l cunosc. Străimul înaintă încet; din mișcările capului se vedea că privește foarte amănunțit chipurile de pe pereți. Când ajunsese în fața iconostasului, veni înapoi, dar tot cu spatele spre mine, se opri apoi, și examină îndelungat catapiteasma. În biserică, în cupole, nu se mai auzia nici un cântec. Apoi, cu pași destul de grei și îndesați, se apropiie de icoana lui Christos dela ușile împărătești, o privi un restimp, apoi întors deodată cu fața spre mine, își ridică privirile spre cupolă. Îl vedeam acum bine: fata palidă, osoasă, barbă neagră, o față tot așa de misterioasă ca și a lui Christos pantocratul din cupolă. Numai ochii-i ardeau într-o lumină fosforescentă. Cum se uita în sus un zâmbet bun, abia văzut, care peri repede, se arată pe-o clipă pe buzele lui.

Ah! îl cunoșteam! Doamne, cum să nu-l cunosc!

Și-mi păru că abia acum mă deștept dintr'un vis. Pornii repede să-l ajung, căci el înainta spre perețele din stânga acum, voiam să-i mulțămesc, căci, în sfârșit, îmi păru că-s treaz pe

buie luminați. Iși exprimă regretul că din atâția profesori și preoți cari au în sarcină paza și creșterea generațiilor în idealurile naționale nici unul nu s'a gândit să vie în astă seară, când e vorba de o oră hotărîtoare pentru viața unei însemnate părți a neamului nostru. Dsa e de părere să se facă un apel prin care să fie chemate toate energiile naționale la opera de salvare a fraților noștri.

Dr. Ghiulamila, propune convocarea unui congres al tuturor Românilor macedoneni din Tară spre a se consfătuși asupra celor ce e de făcut.

Dr. Leonte, președintele societății închide întrunirea aducând la cunoștință că comitetul va face toate demersurile pe lângă guvern, că va publica un memoriu în cauza Românilor macedoneni și că va organiza o mare întrunire publică la care vor participa și Românii macedoneni din toată țara. Cere concursul asistenței pentru ducerea la bun sfârșit a acțiunii salvatoare începute, terminând în aplauzele frenetice ale întregii asistente. L.

„Este mișcarea noastră teatrală un lux?”

(Conferență ținută în ziua de 5/18 Noemvrie 1912 la prima ședință a „Societății pentru fond de teatru român”, în Brașov.)

De *Dr. Horia P.-Petrescu*.

(Continuare).

A patra direcție, care se relevă în timpul recent, este aceea a reprezentațiilor în massă, în localuri cât se poate de mari, cum sunt *circurile* din Londra, Paris, Berlin sau Viena, reprezentații — pantomime de cele mai multe ori — cari vreau să creieze orizonturi nouă pe seama teatrului modern. Aici baletul este mai apropiat de ramul acesta al manifestărilor teatrale și *Max Reinhardt*, regisorul „misteriilor” și al pieselor (d. e. piese de Shakespeare) are să se lupte cu greutatea începutului, după cum se luptă și maestrul de dans *Dalcroze* în Germania cu elementele unei pantomime modernizate, sprijinită de muzică explicativă. Amintesc că în piesele

deplin, să-i mulțămesc că ne pictase așa de minunat biserica, visul și dorința mea de-atâția ani.

Înaintând spre el băgai de seamă că nu mai sunt singur, mă însoțiau epitropii, poporenii în haine de sărbătoare, biserica se umplu în câteva clipe. El însă nu auzia nimic, ci când ne simți că suntem în urma lui, se întoarse pe-o clipă și ne zise, cu zimbetul numai pe buze, nu și în ochi:

— Mă grăbesc, trebuie să pictez catedrala din Blaj. Apoi dispăru prin părete.

— Nu se poate, le strig epitropilor, trebuie să-l reținem, știți c'am pregătit serbări mari pe ziua de azi.

— Adevărat, răspunseră ei, însă...

N'am mai auzit ce-au spus mai departe, căci am început să-mi fac loc prin mulțime, să dau din coate când o izbitoră puternică în stavila patului mă trezi...

Afară șuera încă vântul, picuri grei izbeau din când în când în geam. Cu ochii deschiși mari, pironiți în tavan, cu respirația repede, reveneam tot mai mult la realitate. Și cu cât mă treziam mai bine desnađeidea mea creștea, convingându-mă c'a fost numai un vis... Și până azi a rămas un vis, în adunarea poporului propunerea noastră a căzut, precum vis a rămas și dorința Ta să împodobesti catedrala din Blaj, „mănăstirea”, cum îi zic țărani din jur. Și, privind la îngerașul pe care l-ai zugrăvit în copilărie, mă gândesc acum, când mâna ta a încremenit pentru totdeauna, că visările, întrezărirea și alergarea după ideal, e partea cea mai sigură din viața noastră, cea mai grea, dar și cea mai frumoasă și mai înaltă; mă gândesc că o singură moarte e frumoasă, aceea care-ți împăingenește ochii în mijlocul muncii pentru frumos, pentru bine, pentru adevăr.

„aranjate” de Reinhardt joacă și tragodiana noastră, Agata Bârsescu.

Ce-ar putea pretinde publicul nostru dela aceste patru curente actuale?

Înainte de toate vreau să constat că sub mișcarea noastră teatrală nu înțeleg numai și numai reprezentațiile dramatice ci vreau să consider ca făcând parte din mișcarea aceasta și reprezentațiile cu declamații, cu cântări de ale corurilor noastre, conferențele ținute, referitoare la literatura beletristică, sau la știința ba chiar și reprezentațiile cinematografice, cari (eventual) s'ar putea da pentru poporul nostru. Numai așa cred că avem dreptul să ne apropiem ca societate de teatru, care vrea ridicarea nivelului spiritual al neamului, de publicul nostru, care în mare parte se recrutează din țărâtime.

În multe puncte ne apropiem de Asociațiunea noastră, cu care va trebui să lucrăm mână în mână.

Dragostea pentru manifestatii pe scenă, în fața unui public spectator, este înăscută în sufletul omeneșc.

În jurnalele franceze s'a publicat zilele trecute o statistică elocventă referitoare la teatrele din diferite centre. În statistica aceasta este vorba de teatrele din diferite state europene și despre sprijinul dat lor din partea statului său din partea comunei. Nu pot controla dacă statistica este corectă, las însă să urmeze câteva date din ea, ca să se vadă cât de mult dau statele înaintate culturalicește pentru întreținerea — teatrelor. Cele mai multe teatre le are Franța — 596. În rândul al doilea stă Italia, cu 544, apoi Anglia, cu 372 și Germania, cu 364. Spania are 228, Austria 216, Rusia 149, Belgia 94, Olanda 41, Elveția 40, Suedia 37 și Norvegia 29. (România și Ungaria lipsesc din statistică.)

Aici este vorba despre teatrele cu localuri stabilite, dar câte mii și mii de alte teatre există, câte mii și mii de reprezentații se dau, cari nu corespund recerșințelor mai rafinate, dar, cu toate acestea, sunt expresia aceleiaș dorințe, aceasta mai rudimentară?!

Dacă dragostea față de teatru este înăscută în sufletul omeneșc, e prea firesc ca statul, expresia vădită a comunității, să sprijinească și instituțiile, cari promovează dezvoltarea acestui așezământ, căci cu cât expresia aceasta vădită a spiritului omeneșc superior înfloreste mai mult, cu atât și gradul cultural al statului respectiv se află pe o treaptă mai ridicată.

Și acum să vedem cum sprijinesc state mari și capete încoronate instituția teatrului? Ne luăm tot după statistica revistelor franceze:

În privința subvenționării teatrelor stă Germania în rândul dintâiu. Cele două teatre din *Colonia* au primit o subscripție anuală de 659.000 de mărci, în a. 1910. În *Düsseldorf* a primit teatrul 519.000 de mărci, în *Mannheim* 500.500 de mărci, în *Frankfurt pe Main* 272.500 de mărci. Între suverani este M. Sa Regele și Împăratul monarhiei noastre, cel mai darnic. Opera din *Viena* primește anual o subvenție de 600.000 de cor., „*Burgtheater*”-ul 400.000 de cor.. Pe lângă aceasta mai sprijinește M. Sa teatrul din *Praga*, cel *ceh* și cel german, precum și cele două scene din *Budapesta*, ale statului. Împăratul german dă operei din *Berlin* o subvenție de 900.000 de mărci, iar teatrului „*Schauspielhaus*” 400.000 de mărci. 500.000 de mărci primesc cele două teatre regale din *München*. Opera din *Drezda* are 400.000 din lista civilă a regelui. Teatrul de curte din *Darmstadt* se bucură de un sprijin material în mărime de 200.000 de mărci.

Pentru opera cea mare din *Paris* dă statul francez, anual, 800.000 fr. pentru „*comedia franceză*” 240.000 fr., pentru „*Odeon*”, pe lângă local gratuit, 100.000 de fr. Orașul *Lyon* plătește directorului teatral 300.000 de fr., sub titlul de sprijin material.

În *Italia* — ne spune statistica — se bucură teatrele, în orașele mai mari, de subvenții din partea magistratului. În *Rusia* plătește maresalul curții ajutorul dat teatrelor imperiale din *Petersburg* și *Moscova*.

România a dat în 1908 — 300.000 Lei celor trei teatre naționale din țară. (v. vorbirea min. *Haret*, 27 Februarie 1908.)

Dar și *statul nostru* subvenționează din greu mișcarea teatrală, mai bine zis mișcarea tea-

trală *ungurească*. Iată ce cetesc într'o dare de seamă a bugetului pe anii 1908 și 1909 — în ultimul moment n'au la îndemână un raport mai recent al bugetului țării noastre*).

Pentru „*Mișcarea teatrală*”: 1.412.600 cor., în 1909, și 1.362.600 cor. în 1908, iar pe lângă sumele acestea se mai pot adăoga și următoarele: pentru *academia de artă dramatică* câte 75.000 de cor. la an, pentru *academia de muzică* 256.663 c. (în 1908) 273.665 c. (în 1909), iar pentru „*desvoltarea artei muzicale*” odată 70.000 cor. altădată 125.000 cor. (1909).

Nu știu, doamnelor și domnilor, dacă sumele acestea destul de frumoase pentru un stat cum este al nostru, sprijinesc și mișcarea noastră teatrală-muzicală. M-am ocupat binișor cu problemele, cari se impun pentru mișcarea noastră, dar Vă mărturisesc sincer, că n'am cunoștință ca în ministerul cultelor din *Budapesta* să se afle și un român, care să ia sarcina grea, dar nobilă, de a refera despre starea noastră pe terenul acesta și de a esopera dela guvernul țării noastre sprijinul *meritat* din vistieria comună. Se poate că sunt rău informat, când dau cu socoteală că mișcarea noastră teatrală este sprijinită tot precum e sprijinită și „*Asociațiunea noastră*”, cu câteva bilete de tren cu jumătate preț, trimise după serbări. Și după ce am amintit sumele de mai sus, cari pentru noi sunt aproape din lumea basmelor, mă gândesc la societatea noastră de teatru, la adunarea căreia am onoarea să vorbesc astăzi și cetesc cu multă durere de inimă că întregă averea societății a-bea a trecut, cu 30 Iunie 1911, peste 500.000 de coroane.

Ce să te faci cu aceste 500.000 de coroane, de cari — bine să ne însemnăm — nici nu ne putem atinge, căci ne folosim numai o mică parte a percentelor anuale? Să jucăm pe *Don Carlos* ca la *Burgtheater*-ul din *Viena*, sau pe *Oedip rege*, ca în teatrul din *Orange*, sau pe *Iuliu Cesar*, ca în *circul Schumann* sub conducerea lui *M. Reinhardt*, în *Berlin*? Dar atunci ni s'a dus întregă sumușita într'o singură reprezentație!

Nici chiar trupele unguerești nu se ajung la sumele din buget. În timpul de față bântuie o controversă strașnică între directorii teatrelor de provincie din Ungaria și între subalternii lor, actorii unguri, cari pretind o leafă mai mare. Lupta e înverșunată și în toiul luptei declară chiar conducătorul trupei teatrale, care joacă și în Brașov în lunile de vară, *Ioan Komjathy*, că în Ungaria „*încă nu există teatru stabil în provincie, iar unde s'a încercat acesta, a ieșit la iveală, că a fost prematur planul*”).

Dacă compatrioții noștri, sprijiniți din greu din partea statului, nu pot să înființeze teatre stabile, deccamdată, în provincie, ce ne vom face noi, cari n'avem sumele necesare la îndemână din cauza vitregiei timpurilor?

Constatăriile acestea nu le spun ca să descurajeze pe cineva. Dimpotrivă, le fac ca să stăm cu privirea așintită înainte, ca să vedem lămurit ce ne este dat să ajungem, deocamdată și ce avem să amânăm pentru timpuri mai norocoase.

Ceea ce vedem în ziua de astăzi sunt începuturi de teatru românesc. Începuturi, cari trebuie să fie continuate cu perseveranță de fier, fiindcă aceste manifestații ne cimentează dragostea de limbă și de naționalitate și fiindcă, așa modeste cum sunt ele, încearcă să fie o expresie a sufletelor noastre, specifice românești.

Ori cât am critica stările teatrului dela noi trebuie să ne umple de bucurie vestea că populația pe unde graiul românesc curat și frumos nu se aude decât în foarte mari restimpuri, primește cu adevărată religiozitate manifestațiile bursierilor societății noastre de teatru. Graiul românesc rostit de *Mărioara Voiculescu*, de *Olimpia Bârsan*, de *Mărioara Gh. Dima*, ultima, cu speranță mare și îndreptățită a mișcării noastre teatrale — acest graiu românesc cucerește inimile cu sonoritatea sa și îndeamnă la cultivarea acestui clenodiu neprețuit.

*Allami költésgetés a magyar szent korona országai részére, az 1909 évre. pg. 11. Nu știu dacă preluatul de buget pro 1909 a fost luat în întregime, dar tuș, e aproape această sumă.

** „*Brassói Lapok*”, din 22 August 1912.

Cei cari am fost, anul trecut, în Blaj, la serbările grandioase jubilar ale „Asociațiunii” am putut auzi pe scena improvizată actori de prima forță, pe Aristizza Romanescu și Petre Liciu.

E semnificativ, Doamnelor și Domnilor, că moartea unui actor de talia lui Petre Liciu a putut să aducă doliu la întreg publicul nostru românesc, care urmărește mișcarea noastră teatrală. Dacă fac o paranteză aici și aduc dela locul acesta, în numele „societății noastre pentru fond de teatru român”, părerea de rău pentru moartea scumpului Petre Liciu, care a fost un actor de seamă și a avut o inimă de diamant — lucru rar în zilele noastre — n'o să mi-o luați în nume de rău, Doamnelor și Domnilor.

Cred că dacă vrem să ajungem să auzim cât mai des artiști dramatici de prima ordine, va trebui să ne gândim la înființarea cât mai grabnică a unei trupe ambulante — deocamdată — de artiști de profesie. Acesta este desideratul cel mai de căpetenie, care dacă s'a dus în îndeplinire, va ajuta să progreseze arta dramatică română în Ardeal cu rezultate remarcabile.

Numai când vom avea o trupă de actori vom putea vorbi de un ansamblu rotunzit, vom putea avea pretenții mai mari, vom putea să ne dăm mai intensiv seama despre repertoriul, care se joacă.

Publicul așteaptă această trupă românească și așteptarea sa este foarte justificată.

Este vorba pe când să se poată întrupa această dorință îndreptățită?

Și gândul mă poartă mai departe. Mă duc prin satele învecinate românești, pe la „reprezentările teatrale”, cari le-am văzut până acum. Cu puține excepții, săli mici, scunde, pline de lume îngrămădită ca la bălcu, scena primitivă, construită la repezeală, pe butoaie golite, pe mese de restaurant, lămpile de petrol ard slăbuț, actorii improvizati își spun rolurile mașinal. Și lumea aplaudă la orice glumă, fie ea bună sau rea, căci lumea aceasta este foarte puțin pretensivă.

Nu sunt toate reprezentațiile așa, dar în mare parte acestea sunt caracteristicile petrecerilor noastre la sate, urmate cu dans până în zorii zilei. Când mă gândesc la excepții, îmi vine în minte sala școlii populare din Șăliște, cu scena ei stabilă și cu aranjamentul ei curățel, care te invită să adăști în localul acesta.

La cele mai multe din reprezentațiile de prin satele noastre te crezi în Șunturugul atât de bine descris de domnul vice-prezident al societății noastre.

Fiecare diletant este un semi-geniu, dacă nu chiar un geniu întreg, fata părintelui a cântat ca o „filomelă”, cutare domnișor întrece pe Bonci și pe Caruso, pe Nottara și pe Novelli.

Te întrebi: „Asta este arta? Este teatru acesta?”

Lupta sufletească, care se naște în pieptul fiecărui intelectual cu bun simț, este mare. De mulțori îți zici: decât astfel de manifestație culturală, mai bine nimic. Și — totuși — după ce ai analizat bine argumentele, pe îndeletele, nu-ți vine să arunci anatema asupra manifestațiilor acestora.

După ce ai răsfoit istoria neamului tău, convingându-te despre greutățile, cari a avut să le învingă, după ce ai cunoștință despre numărul încă, relativ, mare de analfabeți, care-l are neamul, după ce cunoști din alte cărți starea culturală a diferitelor noastre păături sociale — îți vine la conștiință că ar fi un sacrilegiu să nu încerci să îmbunătățești manifestațiile acestea dramatice naive. Chiar așa, naive, cum sunt ele, poartă un germene de bun simț, un germene, care poate să se desvolte și să aducă manifestații mult mai frumoase, dacă o seamă de oameni vor găsi posibilitatea să dea o directivă sănătoasă întregului curent.

(Va urma.)

Biserica românească în Viena.

APEL.

Cu deosebită satisfacție și emoțiune considerăm roadele și mersul societății jubilar imperiale pentru zidirea unei biserici și întemeierea unei comunități bisericești române gr. or. în Viena. Această societate a avut chiar dela origină, în inimile și eugetele autorilor ei, sentimentul just al unui însemnat și adânc scop de împlinit; și pe cât merge, ideea ei se clarifică și se întărește mai ales întrucât ea prinde puteri din răsunetul și refluxul dela sine înțelese în inimile Românilor de pretutindeni cari, după puterile lor și pe măsură ce sunt informați despre existența societății noastre, nu pregetă a adăoga câte o piatră la edificiul acesta atât de necesar și plin de viitor în capitala Austriei. — Zidirea unei biserici pe lângă care să înflorească o casă a comunității române din Viena este implicată de existența unui număr însemnat de Români aci, care număr crește mereu, ea este condiționată și de frații cari trec și se opresc în Viena și cari, de când există aci o „capelă gr. or. română” bine organizată și exemplar administrată, cercetează acest locaș de reculegere și rugăciune creștinească, acest focar al unei culturi de adâncă actualitate. — Nu de mai puțină însemnatate este faptul că garnizoana Vienei are două regimente permanente „românești”, în prezent trei, (corpul de armată VII și XII din Bănat și Transilvania) care-și oficiază slujbele divine, în lipsa unei proprii biserici, într-o biserică a „garnizoanei” cedată întâi protestanților, iar apoi de cătră aceștia credincioșilor de confesiune gr. orientală.

Chiar dela fondarea societății noastre am avut, prin sprijinul entuziast al Românilor din toate părțile, garanția că în eugetul nostru viază o rădăcină comună tuturor. Și așa a continuat manifestarea acestui sprijin și va continua până la împlinirea scopului nostru. Ne împlinim aci, prin

binevoitoarea ospitalitate a obștește prețuitului organ „Românul” din Arad și rugând administrațiile tuturor foilor românești din monarhie și din regatul României care simt și împărtășesc însemnătatea acțiunii noastre să considere ca o dreaptă contribuție la această acțiune reproducerea acestor rânduri. Ne împlinim o adâncă datorie aducând mulțumiri publice persoanelor și autorităților și asociațiilor cari au adus, în timpul din urmă, marimonioase contribuții spre realizarea ideii noastre:

D. Agop și dna Popovici (Fălești-Elenofca, Basarabia) K. 1000
 Primăriile de Tulcea, Turnu-Severin și Roman (câte lei 200) L. 600
 Primăria București L. 1500
 Primăria de Focșani L. 500
 Primăria de Târgoviște L. 400
 „Banca Națională” din București (Subscripție proprie l. 5000, colectă l. 3500) L. 8500
 Dna Anny general Materinga (membră pe viață) K. 200
 D. I. Cristescu (București) K. 100
 Prefectura poliției de București (colecta cu lista No. 34) L. 140
 D. C. Comănescu, șef de birou tehnic la C. F. R. București (cu lista No. 202) L. 160
 D. avocat Vladimir Athanasovici din București (cu lista No. 6) L. 70
 Dna Iustina Dr. Sâmbean (Sibiiu), Dr. Laurențiu Pop cu dna (Abrud), Andrei Farcaș (Viena) — ca membri ord. câte K. 10
 D. Stefan Socaciu, mare comerciant (București. Cu lista No. 198) L. 60
 Dna Paulina Giurgea cu fiul, d. Dr. G. Giurgea (București) K. 60
 Dni George Guiman (Poiana Mărului-Zărnești) și Ioan Sp. Munteanu (Brașov) câte K. 10.
 Comitetul societății:

Dr. Mihai A. Popovici,
secretar.

Răsboiul continuă.

Luptele continuă la Ceatalgea. — Atitudinea Rusiei. — Soarta consulului Prohászka. — Presa străină despre România. — Ordin de mobilizare în Arad. — Agravarea conflictului austro-rus.

Arad, 22 Noemvri.

Nu va fi deci armistițiu nici pace între Turcia și adeversarii săi, căci prea erau umilitoare condițiile impuse ei de Bulgari. Turcii voiesc mai bine să moară cu arma în mână, pe mormântul patriei lor, decât să încheie o pace așa de rușinoasă și să evacueze fortărețele din Adrianopol, Scutari, Ianina, Dibra și Ceatalgea cari prin apărarea lor eroică vor spăla rușinea înfrângerilor turcești. Răsboiul va începe deci din nou, cu mai multă furie.

Bulgarii au drept aliați curajul și încrederea în forțele lor, iar Turcia și-a chemat pe cel mai redutabil aliat al său: holera asiatică secerătoare de mii de vieți, zilele aceste se va hotărî deci soarta răsboiului.

Sârbii s'au cam pripit cu trâmbițarea victoriei lor dela Monastir, care până astăzi n'a fost ocupat. Ei voiau să facă impresie în Austria cu victoria lor, dar s'au înșelat rău; a doua desiluzie a fost ultimatul ambasadorului austriac Ugron cătră guvernul sârbesc în chestia consulului Prohászka. În urma acestui pas energic Sârbii au permis unui consul austriac, Edl, să meargă la Prizrend și să se înțeleagă cu Prohászka, despre care primim știrea că-i rănit de cătră soldații sârbi și zace în spital. Acest fapt, dacă nu va fi desmințit, împreună cu ocuparea Albaniei aruncă Serbia într-o mare primejdie. Măsurile militare pe cari le ia monarhia noastră împotriva inso-

lenței sârbești au caracterul unei foarte serioase demonstrații militare care-și va arăta imediat efectul, desmetecindu-i pe Sârbi din visurile lor de mare putere (!?). Ei au crezut că ezitarea monarhiei noastre se datorește slăbiei ei interne; fericiți ar fi, dacă Dummiilor nu vor avea ocazie să se convingă de această slăbie aparentă!

Serbia bate în retragere.

Belgrad. — Oficiosul „Samuprava” într'un articol intitulat „Neînchipuita neîncredere”, constată că cercurile dirigente din Austro-Ungaria și Serbia se silesc a menține discuțiunea dintre ambele puteri pe tonul unei argumentări obiective. Ziarul adaogă că din parte-i în totdeauna s'a silit să nu tulbure nici o dată în această discuțiune intențiunile pacifice și că guvernul sârbesc nu a violat niciodată susceptibilitatea puterilor vecin. Se recunoaște în Serbia că raporturile cordiale cu Austro-Ungaria sunt una din cele mai de seamă condițiuni pentru progresul pacinic al Serbiei. Guvernele sârbești trebuie să se sprijine pe curentul ce domnește în Serbia. În monarhia vecină trebuie să se fie socoteală că cea mai bună cale de a stabili raporturi durabile amicale austro-sârbe ar fi dacă Austro-Ungaria ar proba aceeași condescendență față de poporul sârbesc ca și față de celelalte state balcanice.

Soarta consulului austro-ungar din Prizren.

Belgrad. — Iari la amiazi consulul Edl a sosit în Belgrad, de unde probabil va pleca la Prizrend. Guvernul sârb i-a pus la dispoziție un tren special.

Viena. — „Neue Freie Presse” primește o telegramă din Prizren cu data de 17 Nov., în care consulul Prohászka anunță că e sănătos și că pleacă la Üskiib.

Atitudinea Rusiei.

Odessa. — Mobilizarea în Rusia de sud a fost suspendată. Până acum s'au trimis în Basarabia 2 divizii de infanterie și 10 escadroane de cavalerie, cari au ocupat pozițiuni în regiunea Prutului. Din regiunea Cazan și Volga se trimit trupe spre vest.

Berlin. — Din cercurile diplomatice se anunță că țarul nu mai aprobă politica de mediațiune a lui Kokowzew și Sassonow. Panslaviștii au ajuns stăpâni pe situație. În urma acestei schimbări s'au luat întinse măsuri militare la Odessa, Kiev, Varșovia și Vilna.

Berlin. — Lui „Frankfurter Zeitung” i se comunică din Petersburg: Hartwig, ambasadorul rus la Belgrad a declarat unui corespondent al mai multor ziare germane, că în ori ce caz Serbia trebuie să primească ieșire la Adriatică. Austro-Ungaria nu va putea să împiedece aceasta.

Tratative româno-bulgare.

Budapesta. — Ziarul „Budapesti Hirlap” primește dela corespondentul său din București următoarele:

Din anturajul cercurilor oficiale aflu că Bulgaria vrea să intre în tratative cu România, referitor la rectificarea frontierei. Dacă desfășurarea evenimentelor de pe câmpul de război, va permite aceste tratative vor începe chiar în cursul săptămânei viitoare.

Serbia pretinde ajutorul Bulgariei contra Austriei.

Berlin. — Corespondentul de război al ziarului „Lokalanzeiger” părăsind câmpul de luptă, a sosit în Budapesta de unde a trimis un articol ziarului său, în care spune următoarele: Este adevărat că pericolul unui război și mai groznic a trecut, însă n'a scăzut. Se știe că Bulgaria a cerut Serbiei să-i trimită în ajutor mai multe divizii din armata sârbă. Lucrul acesta s'a petrecut tocmai atunci când criza austro-sârbă a ajuns punctul culminant. Serbia a răspuns Bulgariei că-i va trimite în ajutor 3 divizii, dacă Bulgaria își ia angajamentul să dea ajutor armat Serbiei în cazul când pretenția ei cu privire la Adriatică trebuie să se rezolve prin arme între Austria și Serbia.

Situația în Balcani este foarte critică. Popoarele de acolo sunt stăpâne pe situație și ele conduc destinele statelor respective, nu guvernele.

Acel corespondent pe când se afla la Mustafa-Pașa a avut ocazia să vorbească cu un ofițer superior bulgar, acesta i-a declarat că peste 2 luni statele aliate din Balcani pot pune pe picior de război un milion de soldați. Această forță armată va fi suficientă ca în caz de nevoie să sprijinească cu armele realizarea planului Serbiei în ce privește Adriatică. Este adevărat că guvernele statelor balcanice au altă părere, acum ele trebuie să execute voința poporului.

Corespondentul venind în contact cu politicienii din Budapesta s'a convins că Austria nu va satisface niciodată pretențiile Serbiei. Austria este convinsă că dacă Serbia va reuși să aibă un port în Adriatică, acela va deveni un port de război al Rusiei, și acesta este motivul principal că Austria se opune din răspuneri.

Ordin de mobilizare în Arad?

Arad. — Din sursă autentică suntem informați, că ieri seară toate autoritățile militare

din Arad au primit în plic închis ordinul de mobilizare în vederea eventualului război austro-rus. Plicul acesta va putea fi desfăcut numai la ordinul telegrafic al ministerului de război.

Indepen Albaniei.

Triest. — Șeful albanez Ismail Remal a sosit împreună cu 14 soți ai lui la Durazzo, unde împreună cu ceilalți șefi albanezi adunați aci va proclama independența Albaniei.

Chesdia Dardanelor.

Petersburg. — Guvernul rus a hotărât să ceară Porței trecere liberă prin Dardanele și căteva stațiuni de cărbuni.

Londra. — Față de această pretențiune a Rusiei, ziarul „Daily Telegraph” inspirat din anturajul guvernului declară, că această pretențiune a Rusiei e în contradicție cu promisiunea lui Sassonow făcută ambasadorului turc Turkhan pașa.

Turcia a respins condițiunile Bulgariei.

Constantinopol. — Tratativele referitoare la armistițiul au fost intrerupte și astfel lupta a început din nou. Azi s'au auzit puternice bubuituri de tunuri.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri a respins condițiunile propuse de către Bulgaria privitoare la armistițiul și astfel a hotărât continuarea luptei.

Românii din Paris și situația externă.

— Dela corespondentul nostru special. —

Paris, 19 Nov. — Un mare număr de români stabiliți la Paris, majoritatea studenți, sau absolvenți de universitate, au ținut aseară o întrunire politică în sala cea mare a hotelului „Voltaire” de lângă teatrul municipal Odéon. S'a discutat asupra politicii externe a României. Unii dintre oratori au criticat atitudinea guvernului român numindu-o „șovăitoare”. În general s'a cerut guvernului ca să ia măsuri energice ca interesele întregului românism și a românilor din Transilvania în special, să fie respectate. S'a propus o nouă orientare în politica externă a României cu scopul de a asigura triumful idealului național.

Au luat cuvântul la această întrunire d. St. Șerban, M. Russu-Șirianu, Spineanu etc. S'a hotărât ținerea mai multor întruniri de acest fel spre a se fixa definitiv atitudinea generațiunii mai tinere.

Presă străină despre România.

Londra. — „Times” publică telegrama următoare din București:

Guvernul român continuă pregătirile militare. Arsenalul lucrează zi și noapte. Armata construiește o linie ferată dela Medjidia la Kara-Orman care e la 40 km. mai la sud. Aceste măsuri nu sunt dictate de nici o intenție agresivă, dar indică hotărârea guvernului de a menține starea de pregătiri militare. Nici o negociațiune formală cu Bulgaria n'a fost sau nu e pe punctul de a fi întreprinsă cu privire la rectificarea frontierelor dela Dobrogea. Opinia generală e că deoarece beligeranții vor trebui să facă pacea prin negociațiuni directe sau semidirecte, numeroase chestiuni secundare cari se înalțăiesc cu chestiunea balcanică vor fi regulate într-o conferință la care România va avea dreptul să fie reprezentată.

Stéphane Lauzanne despre adevărata situație a războiului

București. — Stéphane Lauzanne, primul redactor al ziarului „Le Matin”, care trimitea zil-

nic ziarului său știrile de pe câmpul de război a trecut alaltăieri prin București cu expresu orient mergând spre Paris. D. Ion Cămărășescu care merse la gară să întâmpine pe distinsul zărist francez, a convorbit cu dânsul pe peron în tot timpul opririi trenului în gara de nord. L. ieșire un redactor al unui ziar bucureștean, întâmpinat la rindul lui pe d. Cămărășescu, care a spus numitului redactor bucureștean următoarele:

— Nu sunt ținut la nici un secret. Dimpotrivă. D. Lauzanne are ferma convingere că războiul s'a sfârșit și rolul său de corespondent fiind terminat se întoarce acum la Paris.

Dsa mi-a afirmat că toate svonurile privitoare la ultimele succese turcești sunt neintemiate. Turcii sunt pierduți și dacă ici și colo, re purtează câte o izbândă asupra tracțiunilor de trupe bulgărești, aceasta nu poate nici decum înriuri asupra soartei războiului.

Ceatalgea mai poate rezista cinci sau șase zile și apoi toată linia va cădea în mâna Bulgarilor. Este puțin probabil însă ca aceștia să persiste în planul lor de intrare în Constantinopol deoarece afară de greutatea de tot soiul ce vor întâmpina în cale, ar fi pentru ei asumarea unei răspuneri morale atât de grele încât depășește forțele lor”.

„Înainte de a părăsi capitala Turciei, d. Lauzanne a ținut să aibă o ultimă întrevedere cu Kiamil pașa, întrevedere care l'a impresionat adânc. Kiamil pașa, bătrîn octogenar este, zice dânsul, singura forță turcească care a mai rămas în picioare. Kiamil pașa a plâns cu lacrimi în ochi că de opt zile așteaptă răspunsul Europei și răspunsul aliaților. Aliații răspund cu tunurile și cu baionetele, iar Europa vinovată tace. Istoria va judeca odată și odată asupra cui cade răspunderea zilei de azi. Europa nu a cerut niciodată Turciei aplicarea reformelor, iar astăzi îi cere concesii inacceptabile. De un secol Europa speculează Turcia și azi o părăsește.

Redactorul francez a insistat mult asupra temei inițiale corespondențelor sale privitoare la superioritatea tunurilor franceze. Dsa pretinde că toate afirmațiile sale sunt fapte oficial înregistrate și că după război din stabilirea adevărului va reieși vădit inferioritatea armamentului german.

Vă voi asigura, a zis d. Lauzanne, că în Constantinopol a domnit în tot timpul războiului și azi încă deasemenea, cea mai perfectă liniște. Atât incendiile cât și masacrarea sunt știri fantaziste scornite de ziaristi fără scrupul. Populația este resemnată. Holera însă face ravagii groznice și scara pe care bântuie în rîndurile oșterii este îngrozitor de mare. Spectacolul este sfâșietor la porțile orașului și nu se poate descrie. A fost alaltăieri în Pera un mare moment de emoțiune când cei 2000 de marinari, aparținând la 9 națiuni deosebite au defilat și au luat pozițiune în oraș cu mitraluze și cu munițiuni.

În sfârșit Mahmud Muktar pașa care comanda aripa dreaptă a armatei turcești la Ceatalgea a fost rănit grav Luni seara în împrejurările următoare: Luni dimineața Muktar pașa încăleacă în zorii zilei și inspectând tabăra, văzu cu mirare că una din tranșeele principale fusese evacuată din pricina unui ordin greșit. Bulgarii începeau a o ocupa. Muktar pașa deschise focul în fruntea unui batalion. O ploaie de gloanțe îl impresură. Un proiectil îl răni la pulpă. Un glonte îi găuri genunchiul. Glonte a fost extras Luni dar eroicul general nu va mai putea să reia serviciul său. Cenzura turcă a oprit toate telegramele noastre în privința acestei răniri.

Abdul Medsid principele Albaniei.

Constantinopol. — În cazul când Albania va primi autonomia, guvernul otoman va propune puterilor să primească pe Abdul Medsid, fratele mai mic al moștenitorului de tron Iussuf Izedin, de principe al Albaniei.

BRAUN M.

CROITOR PENTRU DOMNI

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD,

bulevardul Arhiducele Iosif (József főhercegút) nr. 3. Vis-à-vis de sta-

tuia lui Kossuth.

Ba 367-3

Ce s'a întâmplat cu consulul Prohászka?

Viena. — Șeful ministerului de externe, *Mocchio*, a declarat azi delegațiilor austriaci, următoarele asupra soartei consulului Prohászka:

— *Până acum n'am primit nici o știre despre soarta consulului și astfel nu vă pot expune nimic pozitiv. Atâta știm, că în mai multe rânduri Pasici a comunicat ambasadorului nostru, că lui Prohászka nu i s'a întâmplat nici un rău și că el petrece în Prizrend.* Față de această declarație delegatul ceh *Masaryk*, a cărui legături cu cercurile oficiale din Belgrad sunt cunoscute, a declarat următoarele:

— Când Sârbii se apropiau spre Prizrend, Albanezii catolici cerură sprijinul consulului Prohászka. Consulul a împlinit dorința acestora. Numeroase familii albaneze se și refugiară în palatul consular. Intrând Sârbii în oraș pretinseră consulului să extradeze pe Albanezii refugiați în palat, ceea ce acesta refuză însă. *Sârbii sparseră poarta și năvăliră în palat.* Prohászka a protestat declarând, că dacă Sârbii nu vor părăsi palatul el va face uz de armă. Sârbii nu voiau să asculte somarea consulului și atunci Prohászka trase câteva focuri asupra lor. La rândul lor Sârbii încă făcură uz de arme, *incepură a trage focuri și răniră pe Prohászka, care acum zace bolnav în locuința lui.* Sârbii măcelăriră pe toți Albanezii aflați în curtea palatului, *luară dosarul consulului și-i imprăștiară toate actele.*

Trupele sârbești la Durazzo.

Londra. — „Times” primește știrea din o localitate albaneză situată pe țărmurile Mării Adriatice, că trupele sârbești, venind de la Üsküb, Kopruli, Priep și Dibra afirmativ au sosit la Durazzo.

Demonstrațiile în fața portului Durazzo.

Paris. — Din Durazzo se anunță: Sâmbătă fruntașii albanezi vor proclama independența Albaniei. În același timp o flotilă italiană și una austro-ungară vor demonstra, din însărcinarea marilor puteri, în fața portului Durazzo.

Bubuie tunurile la Ceatalgea.

Constantinopol. — Ieri după amiazi la aripa dreaptă, în împrejurimea dela Lerkos, au fost puse din nou în acțiune tunurile. Pe înălțimile dela Hardekioj se auzia curat bubuitul tunurilor. Dela cartierul principal s'a anunțat scurt că, Bulgarii au intrat în ofensivă înspre lacul Derkos și au voit să rupă linia de bătaie, dar flota turcească i-a respins cu un foc vehement al tunurilor ei. Spre seară focul tunurilor a devenit și mai vehement. Lupta s'a început pe întreg frontul.

Ciocnirea flotelor.

Constantinopol. — Două crucișătoare rusești au sosit la Lunguldak (în Marea Neagră).

Constantinopol. — Cruciașătorul „Hamidie” care a atacat ieri la Derkos flota bulgară de torpiloare, și într'aceea și-a distrus prora s'a întors în Bosfor. Comandantul cruciașătorului „Hamidie” a telegrafiat următoarele: Ofițerii de baterii au raportat că artileria noastră a nimicit două torpiloare, iar celui de al treilea i-a cauzat mai multe stricăciuni, dar s'a refugiat. Al patrulea torpilor bulgar a slobozit asupra noastră două torpile, dar flota noastră l'a constrins a se retrage în grabă. Ofițerii noștri de marină și-au împlinit datoria în mod strălucit și poruncile primite le-au executat prompt.

Sofia. — După o telegramă din Varna ieri pe la miezul nopții un cuirasat turcesc tip „Hamidje” venind dinspre Kavarna s'a apropiat la 15 kilometri de Varna, la ce două torpiloare bulgare i s'au dus în cale slobozind din o depărtare de vre-o sută de metri 4 torpiloare contra cuirasatului turcesc, dintre cari două au explodat. Vasul turcesc imediat a răspuns la atac și totodată a dat signale optice cerind ajutor. Două alte cuirasate au și venit în grabă în ajutor. Vasul a suferit neînsemnate vătămări; un șrapnel

explodând un matroz a fost rănit la un picior. Cuirasatele turcești după o luptă scurtă au dispărut în grabă, dar Bulgarii au prins radiografe, prin cari vasul turcesc a ceut ajutor.

Asediarea Adrianopolului.

Constantinopol. — Lukri Pașa a anunțat ministerului de război, că Adrianopolul se va menține încă, până când vor sosi trupe în ajutor. Pentru apărarea eroică Poarta îl va distinge pe comandantul trupelor cu atributul de Ghazi, care e cea mai înaltă distincție pe câmpul de război.

Scutari se menține.

Cetinje. — De trei zile e o pauză în asediarea fortăreței Scutari, deoarece trupele aliate asteptă să le sosească trupe în ajutor, înainte de ce ar începe atacul. Din Rjeka se anunță că încă în săptămâna aceasta Scutari va fi ocupat.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Noembrie 1912

Dela „Reuniunea fem. române din Arad”. Se aduce la cunoștința publicului românesc, că obiectele loteriei aranjate de reuniune sunt depuse la subscrișa prezidentă. *Onorații domni și doamne cari au lozuri cu câștig (vezi tabela de numeri din numărul de azi al „Românului” pagina 11) să binevoiască a-și reclama obiectul câștigat în decurs de o lună — trimitând lozurile d-șoarei Hortensia Bogdan Arad, Strada Deák Ferencz Nr. 27. Deasemenea sunt rugați a trimite pe această adresă lozurile cu câștig și cei ce nu-și pot scoate în persoană obiectul, astfel li se va expedia pe cheltuiala lor. Obiectele cari nu se vor ridica în decurs de o lună rămân în favorul Reuniunii. Sofia Beleş președinta „Reuniunii femeilor române”.*

Pentru fondul ziaristilor. Ni se scrie: Ziua de 4/17 Nov. a. c., a fost pentru comuna Cricău din tractul Alba-Iulia, o zi de mare veselie, căci Neculae Muntean — ales preot-capelan gr. or. în localitate, și-a serbat cununia cu d-șoara Anuța Anghel din Ighiu, fiind însoțit de numeroși inteligenți, cari prin toaste înflăcărâte au înălțat inimile celor ce se veseleau și au jucat în favorul fondului ziaristilor români jocul miresii dăruind fiecare precum urmează:

Mirele	cor. 5.—
George Muncuș preot în Cricău, ca nașul I	2.—
Dr. Ioan Pop adv. în Alba-Iulia ca nașul II	20.—
Liviu Dumitrean preot gr.-cat. în Cricău	10.—
Cornel Muntean notar Cărpiniș	10.—
Lucian Barbu prop. Cricău	8.—
Notarul comunal din Cricău, Stefan Muntean ofic., Ioan Florescu stud. în med. câte 5 cor.	15.—
Familia Victor Muncuș din Cricău și a preotului Ioan Muntean din Velț câte 4 cor.	8.—
Ioan Hagea jun., Florian Hagea din Măgina, Ioan Tibori din Tibru câte 3 cor.	9.—
D-șoara Aurora Henteș din Ocna-Sibiului, d-na Veturia Păcurar preoteasă, d-na Almășan din Alba-Iulia, Antonie Pop propr. Bucerdea, Petru Circa preot Ighiu, Iacob Trif cont. la Arieșana, Alex. Cociș, Ioan Micu econom, Nechifor Borza inv. Eman. Comanescu inv. Vasile Micuda inv. Crișan cont. în Ighiu, Alex. Andreea cand. de preot și Ioanichie Mărgenean concipist câte 2 coroane	28.—

Victor Oțoiu preot Mesentea, Iosif Iosif și încă trei economi câte 1 coroană

5.—

—40

Cor. 120.40

Una sută douăzeci coroane 40 fileri.

C e t e a, 5/18 Noembrie. — Vasile Micuda, învățător.

Coroană eternă — pentru fondul ziaristilor români. D-nul Sava Tămașdan din Pecica-română a binevoit să dăruiască fondului ziaristilor români din Ungaria cu 20 cor., în loc de coroană pe sicriul mult regretatei doamne Lucreția Herbay. Bani au sosit la administrația ziarului nostru.

Logodnă. D. Ioan Hălmăgian, conducătorul tehnic al tipografiei noastre, s'a logodit ieri, 21 Nov. n. cu drăgălașa d-șoară Iuliana Siladi din Șeitin. — Sincere felicitări!

Cununii. Dșoara Lucreția Popovici din Cib și d-nul Ioan Traian din Baru-mare cand de preot își serba cununia Marți, în 26 Noembrie st. n. a. c., la orele 2 p. m., în biserica gr.-catolică din Cib. Felicitările noastre.

D-șoara Corstanța Elena Moldovan din Totoi și Georgiu Popa absolvent de teologie din Brad își vor serba cununia Duminecă, în 24 Noembrie n. 1912 la 3 ore p. m. în biserica gr. or. română din Totoi. Felicitările noastre!

— Doamnelor Dr. Cornel T. Albu avocat în Buteni își va serba cununia religioasă cu dșoara Elvira A. Putici din Tmișoara, Duminecă în 24 Nov. n. — Felicitări!

Alegere de preot Ni se scrie: Duminecă s'a ținut alegerea de capelan în irunțașă comună din comitatul Torontal Pesac sub conducerea M. O. D. Mihai Păcățian protopresbiterul Banat-Comloșului. Dintre 2 recurenți a fost ales de capelan pe lângă veteranul paroh Andrei Fizeșianu, absolventul Grigoriu Vermeșiu.

Necrolog. Direcțiunea institutului de credit și economii „Corvineana” din Hunedoara, cu adânc regret aduce la cunoștință, că valorosul și iubitul său cassar Augustin Dima, a încetat din viață în 19 Noembrie 1912. Odihnească în pace! Hunedoara, 20 Noembrie, 1912. Direcțiunea institutului de credit și economii „Corvineana”.

Un mare proprietar ungar își bate joc de muncitorii români. Návay László e numele nobilului patriot care își aduce pe întinsele moșii din comitatul Cenadului muncitori din toate părțile țării. Își trimite agenții în ținuturile sărace de prin Bihor și pe Câmpia Ardealului și angajează cu momeli și vorbe frumoase pe oamenii nevoieși la lucru pe moșiile lui. Când apoi aceștia dau să-și înceapă lucrul, li se spune că agenții au mințit, li-au promis prea mult și proprietarul nu-i aplicat să-i angajeze decât sub condițiuni cu mult mai inferioare, ridicole chiar, față de cele puse în vedere de agenți. Bieții oameni, neavând încotro, sunt siliți sau să intre în lucru cu condițiunile reduse sau să recurgă la judecătoria. În cele mai multe cazuri însă, lucrătorii neavând bani să se întoarcă acasă, se văd nevoiți să accepte condițiunile puse de proprietar. Așa s'a întâmplat chiar azi cu 130 de muncitori români, bărbați și femei, aduși de samsarii Măriei Sale Návay din cele mai ascunse văi ale Bihorului. Agenții li-au promis 3 coroane de ziua de lucru, iar când au ajuns pe moșia lui Návay li s'a spus că munca li se va plăti după stânjin pătrat, — în așa condițiune că nu li-ar veni pe zi nici 2 cor. Desperați bieții oameni au alergat la pretura din Măcău cerind dreptate. Dar a venit la pretură și moșierul Návay, declarând aici că el nu a făcut nici o învoială cu Români din Bihor și dacă agenții li-au promis, fără autorizația lui, 3 coroane pe zi, din parte-i nu știe nimic și nu se simte obligat prin nimic. Primpretorul a admis punctul de vedere al lui Návay și a sfătuit pe țărani să se adreseze forurilor civile, deoarece fără învoială în scris, pretura nu poate face nimic în favorul lor. Așadar, dacă țărani noștri, simțindu-se în dreptul lor, se vor adresa judecătoriei, ar fi amenințați să aștepte vre-un an sfârșitul procesului care, cine știe, dacă se va termina în favorul lor,

sau, neavând bani de tren, vor fi siliți să-și lase munca speculată și vor accepta noile condițiuni puse de proprietar. Fericită țară, în care brațele poporului de jos sunt speculate de toate lichelele, cari au avut norocul să se nască bogati și au învățat să tragă pe sfoară prostimea.

Războiul și filatelia. Războiul balcanic dacă e așa de trist pentru atâtea neamuri nu a făcut mai puțin, și bucuria strângătorilor de mărci postale. Se așteaptă la Paris, de câteva zile apariția noilor timbre emise de către aliați în provinciile ocupate. Aceste timbre vor fi la fel pentru cele patru țări, ceea ce este o particularitate unică în istoria filateliei. Inițiativa acestei măsuri comune a avut-o Grecia. Artistul însărcinat să desemneze modelul, a fost inspirat de cuvintele finale ale regelui George din telegrama sa adresată celor trei suverani aliați. Formatul, compunerea și ornamentul, sunt identice pentru celelalte state. Stampa din mijloc figurând un oraș, este singurul detaliu, care deosebește țările. Pentru Bulgaria, reprezintă Sofia; pentru Serbia, Belgrad; pentru Muntenegru și Grecia, Cetinje și Atena. Dedesubtul celor patru orașe, plutește aceeași nuanță luminoasă, unde crucea apare în caractere de foc cu inscripția: „In hoc signo vinces.” Ideia a fost dată de către directorul muzeului numismatic, din Atena. Guvernul grec a adoptat-o cel dintâi; celelalte națiuni s'au grăbit să imite exemplul. Așteptând emisia acestor timbre, în prezent se întrebuintează timbre provizorii. Grecia a imprimat timbre pentru fiecare insulă ocupată de flota sa; acestea sunt în patru feluri: pentru Lemnos, Imbros, Samos și Tasos.

Pariuri excentrice. E nostim să vezi acum rezultatele pariurilor făcute cu ocazia alegerii președințiale din Statele-Unite. Se știe că pa-tima duce pe adversarii candidaților la situații ridicole. Azi au început să se execute cei cari au pierdut. Iată unul care fierbe un ou pe treptele Capitolului. Altul urcă scara monumentului lui Washington ținând în echilibru un ou în furculiță. Oul cade, se sparge și incidentul e gata cu gardistul, care-l apucă de guler și-l pune să steargă pe jos. Un bogătaș e nevoit să alerge pe o bicicletă de copil strigând: „Bine c'a eșit Wilson! Uite unde m'a adus Taft!” Miss Catherine Henry, o institutoare din Norwalt (Connecticut) a pierdut pariul și trebuie să facă toată iarna cursul în pantofi de bal și ciorapi albi.

Și câți alții!

— **„Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.**

x **Cari volesc să învețe a cânta la pian** foarte adeseori nu știu de unde să-și cumpere pian. Pentru că fiecare cumpărător să fie deplin mulțumit în privința calității și a prețului marfei ce cumpără, se recomandă magazinul de pianuri, cimbale și pianine al cunoscutei firme **Kaufmann T. A. în Sibiu**, str. principală, unde se capătă cele mai bune fabricații din lume, sursă vrednică de încredere, prețuri foarte moderate.

x **Instrumente muzicale în Timișoara** mai ieftin se pot cumpăra la firma **Klemens**, prăvălie de instrumente muzicale, Timișoara-Cetate, str. arhiducele Eugen nr. 12. Tot aci se execută reparaturi în mod specialist cu prețuri ieftine.

x **In atențiunea cumpărătorilor de pianuri.** Reclamagii inventează fel și fel de mijloace de a înșela pe cumpărătorii de pianuri, prin ce

apoi ponegresc bunul renume al firmelor cinstite și totodată dau publicului credul marfă proastă cu prețuri mari. Din această cauză se cere ca publicul să fie mai precaut la cumpărarea de pianuri, pianine sau harmonii. În această privință se recomandă on. public firma **Renner Ferencz és Albert**, cel mai mare și mai vechiu magazin de pianuri din Ungaria-sudică. Aci se vând pianuri, pianine și harmonii chiar și pe lângă plătiri în rate favorabile. Corespondență în limba română.

x **Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic!** 100—200 procente economie, 20 fileri. 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil, în mărci postale trimit franco o dosă de mostră din-ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros)** vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”.

(A 444)

Ultima oră

Sedința de azi a delegațiunii ungare.

Delegațiunea ungară a ținut azi înainte de amiază o ședință plenară, la care au participat și miniștrii Berchtold, Auffenberg și Lukács. Referentul Papp Géza protestează în contra amestecului delegațiilor austriaci în afacerile interne ale Ungariei. Cere apoi lămuriri dela ministrul comun de finanțe cu privire la declarația pe care au făcut-o membrii saborului bosniac întruniți în Seraievo, împotriva monarhiei austro-ungare. — Vio urgitează legătura de linie ferată dintre Bihac-Novi. — Fr. Chorin, ungar gest-beget — îl tradează numele — cere sprijinirea în măsură mai mare a industriei ungare. — Șeful de secție din ministerul de finanțe Thallócy citește, în numele lui Bilinski, o declarație drept răspuns la interpelația delegatului Papp. Guvernul comun regretă că s'a putut face o asemenea declarație din partea deputaților bosniaci în contra monarhiei și condamnă pe iscălitorii ei. Dealtfel din declarația aceea, inspirată într'un elan de însuflețire de victoriile armelor sârbești, nu putem trage concluzia că în populațiunea Bosniei s'ar fi produs o neliniște și o pornire de răsvărire, fiindcă în decursul războiului n'au trecut în Serbia decât 200 de voluntari, ca să lupte alături cu frații lor în contra Turcilor.

Delegațiunea ungară a votat apoi bugetul guvernului comun. S'a primit și moțiunea delegatului Vio. Conte Berchtold exprimă de încheiere recunoștința M. Sale Suveranului și mulțumita guvernului comun pentru munca depusă de membrii delegațiunei. Prea Sf. Sa episcopul Gherlei, d. Vasile Hossu, într'o scurtă vorbire însuflețită imploară binecuvântarea cerului asupra bătrânului monarh și-a întregii familii împărătești. Cu acestea ședința se închide, redeschizându-se din nou la orele 5 și jum. d. a. Ședința aceasta de după amiază a fost cea din urmă în actuala sesiune a delegațiunilor.

Nouii vase de război.

Viena. — În cercurile înalte militare de aici se afirmă, că amiralul Montecuccoli va cere

în viitoarea sesiune a delegațiunilor ce se vor întruni în luna Martie în Viena, împuternicire pentru a începe construirea de noi vase de război, tip „Monarch”. Vor trece 3—4 ani până la terminarea lor și până atunci vasele de acum de acest tip vor deveni impracticabile și vor trebui înlocuite prin altele. Noile vase vor fi mai mari decât actualii Dreadnought-i și vor corespunde vaselor germane de război, tip „Nassau”. Pe vasele acestea se vor întrebuinta mai întâi tunurile de 35 cm, calibru în locul celor de până acum de 30 $\frac{1}{2}$ cm. Construirea nouilor vase de război va reclama peste 300 milioane de coroane, care sumă va fi distribuită pe un timp de 6 ani.

PAGINI RASLEȚE.

Iona.

Cu numele acesta cunoaștem un proroc din Biblie, e și o carte cu câteva episoade din viața lui. La alți profeți cetim mărețe principii etice. La Iona nu găsim. Dar în cartea lui Iona de un anonim alcătuită aflăm întâmplări minunate săvârșite cu el.

Teologii se împart în 3 părți cu privire la interpretarea acestei cărți. Unii susțin că întâmplările descrise aci s'au petrecut așa, și deci e o carte istorică.

Alții o socotesc alegorie, fără fond istoric și adecă Iona reprezentând neamul evreesc peștele, țările păgânești, înghițirea lui Iona însumă mântuirea din robie și întoarcerea la căminul părintesc. a Evreilor.

A treia inspectare consideră cartea lui Iona de narațiune epică satirică scrisă cu tendința de a satiriza îngustimea religiei evreiești și a învăța că Dumnezeu e universal și imenz împotriva concepției evreiești că Iehova e numai al Evreilor și numai pentru Palestina, pentru alte neamuri și pentru alte pământuri nu e Dumnezeu.

În rândurile acestea nu căutăm a face teologie, ci interpretare pentru cetitorul de azi să câștige interes pentru Biblie și religie.

Istoria este următoarea:

Dumnezeu designează pe Iona prorocul să propovăduiască într'o cetate păgânească. El refuză propoveduirea. El nu crede în păgâni, nu se îngrijește de ei, nici nu crede că religia e menită a se estinde și asupra păgânilor, — astfel se împotrivesc mandatului dumnezeesc. Prorocul încearcă să fugă de Iehova, să iasă din Palestina, care, după concepția evreiască singură stă sub iurisdicția lui Iehova. Se suie pe o corabie, care se îndreaptă spre Tarsis, și îndată ce plecă corabia Iona în cabina lui se pune în pat să se culce, gândind că el e mântuit acum.

Dar Iehova nu e Dumnezeu numai pe uscat ci și pe mare. El îndreaptă o vijelie năprasnică pe mare. Prorocul se deșteaptă îngrijat. Il cheamă corăbierii și pasagerii să vie și el la slujbă, unde fiecare avea să se roage Dumnezeului său, cerându-i să mântuiască corabia.

La această scenă el tresare de-odată. Cum adecă și acești păgâni și neamuri lăpădate și ei au ceva credință în cel sfânt? se întrebă el mirat.

Viscolul nu vrea să înceteze. Corăbierii socotesc, că cineva din călători e de vină la acea-

Ka 12.

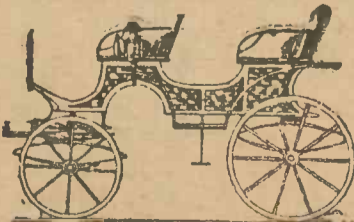
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate.

la primejdie. Hotăresc să se arunce sorti pe capul celui păcătos. Soarta cade pe proroc, care îndată mărturisește păcatul său, cum a vrut să iugă de Dumnezeu înainte, de a fi aruncat în valuri. Ei însă n'ar vrea să-l arunce la pieire, încetează rugăciunile și-și pun toate silințele să împingă corabia la liman. Toate sfurtările inzadar. O altă lecție pentru profetul care se incredinta, că oricât de netrebnici și lăpădați îi socotesc pe păgâni ei totuși au milă față de el și le-ar cruța, cu toate sfurtările lor.

Dar corăbierii văzând că totul e zădarnic, pentru a-și mântui cei mulți viața se văd constrânși a-l arunca din corabie, ceea ce se și întâmplă după ce iarăși făcură rugăciuni pentru mântuirea prorocului.

Ca prin minune furtuna se domoli, iar un pește uriaș fu trimis de Iehova să înghită pe proroc. În rânza peștelui apoi Iona alcătui o poemă, care dacă o studiem aduce aminte de un vechiu psalm, al 88 din Psaltire. Iehova poruncește peștelui să arunce la liman pe Iona teafăr. Peștele ascultă porunca și Iona e mântuit.

Ne-am fi putut aștepta ca din cele de până aici Iona să-și fi dărâmat concepțiile sale oienzătoare de Dumnezeu; dar nu deloc. Concepțiile religioase sunt foarte puternice, și nu se schimbă lesne și grabnic.

Iehova îl îndreaptă în Niside. Se duce cu multă sălă și îndărătnicie. Orașul e mare, trei zile ai merge dintr'un capăt în celălalt. Intrând în cetate își începe misiunea. După muncă de abia o zi întreagă cetatea se întoarce la pocăință, altfel Dumnezeu ar prăpădi cetatea. Regele Ninivitenilor dă poruncă să se îmbrace în haine de pocăință toți locuitorii și toată suflarea să postească pentru a întoarce mânia cruntului Dumnezeu. Iar Dumnezeu să schimbă, primește pocăința lor și abstea dela prăpădirea cetății. Iar profetul doară se va mângăia din toate acestea?

Nu, el tremură de mânie și de necaz. Tot așa am propovăduit și în țara mea — iar acolo puteam ajunge a mă socoti de proroc mincinos, căci cuvântul nu mi-se asculta!

Și se supăraseră că Dumnezeu nu va face ceea ce prorocise Ninivitenilor. Eși din cetate la marginea ei și-și făcu un cort așteptând sfârșitul. Soarele ardea ferbinte și căldura lui nu o mai putea suporta profetul.

Atunci Dumnezeu făcu să crească o curcubetă să-l umbrească pe proroc și la umbra lui să stea nestingherit de căldură. Iona s'a bucurat.

Dar cătră seară Dumnezeu trimise un vânt, strică rădăcina curcubetei și o uscă. Apoi trimise Dumnezeu un vânt mdușitor peste Iona, încât acesta își chema moartea să-l ducă.

Atunci îl agrăiește Iehova: — „Te-ai supărat Iona pentru curcubetă? Iar mândrosul profet îl răspunde: — Cu tot dreptul sunt supărat. Dar Iehova îi graiește în răbdare: — Ție ți-a fost milă de o curcubetă, la care tu n'ai lucrat — iar mie să nu-mi fie milă de Minive cu atâtea zeci de mii de oameni, cari nu-și pot deosebi dreapta de mâna stângă, ca și de dobitoacele cele multe!

Cu aceasta istorisirea se sfârșește. Iona nu mai dă nici un răspuns. Se pârjolește dincolo de zidurile cetății în arșiță și în zăduful vântului cu timpul, iar suflul lui e și mai căznit de ciudă: pentru ce este cu îndurarea Dumnezeu față de Niniviteni!

Din toată istoria par'că tresaltă adevărul: Adâncă și nemărginită e mila lui Dumnezeu, ca iudul mărilor și ca întinderea pământului și a apelor.

Acest adevăr în Biblia întreagă nicăiera nu este ilustrat mai clar și mai pătruizător ca în cartea lui Iona. Pentru omul laic și religios mai multe lucruri decât acest adevăr nu sunt și de importanță în această carte și cu tot dreptul.

Rosia, 8 Octombrie 1912.

Tr. Scorobetiu.

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

Cursul azi la ora 12 și jum.

Budapesta, 22 Noembrie.

Gâu pe Aprilie	12.—
Săcară „	10.52
Porumb (Cucuruz) pe Mai	7.88
Ovăș pe Aprilie	10.98

Băncile populare și cooperativele sătești în România.

IV.

Situația actuală.

Am examinat, în articolele noastre precedente, câteva din cele mai importante articole ale Legii băncilor populare așa cum au fost votate de corpurile legiuitoare și cum sunt coprinse în statutul-tip al acelor dintre băncile populare cari lucrează cu casa cen-

trale. Ne-am permis a atrage atențiunea cetitorilor noștri asupra prevederii inteligente și asupra dibăciei cu care a fost întocmită Legea băncilor populare. Intr'adevăr: dacă este adevărat că admirabilul progres ce l'au realizat băncile noastre populare se datorește în mare parte puterii de viață a țărânilor noastre, este nu mai puțin adevărat că acest progres ar fi fost irealizabil sau în orice caz mai puțin pronunțat, mai puțin eclatant, dacă Legea n'ar fi coprins acele articole, așa de *prevăzătoare*, cari au împiedecat dela început de tot o serie întreagă de neajunsuri, neînțelegeri și abuzuri.

Continuăm analiza noastră spre a putea termina cu ancheta asupra situației băncilor populare în general.

Un alt articol prevăzut expres de legiuitor este articolul 47 din statutul-tip. El dispune ca dacă într'un moment dat banca populară va dispune de *fonduri mai mari decât ar putea să fie întrebuințate în localitate* consiliul de administrație al băncii va fi obligat să depună, *imediat*, spre fructificare suma disponibilă la Casa centrală a băncilor populare. Această măsură prevăzută de lege este cât se poate de utilă căci pune economiile realizate de băncile populare la adăpost de fluctuațiunile sau pericolele la cari ar fi expuse dacă n'ar găsi un depozitar așa de sigur și în acelaș timp așa de binevoitor cum este Casa centrală.

O serie întreagă de articole prevăd modul cum se va forma fondul de rezervă al băncii și cum se vor repartiza beneficiile nete. Notăm că fondul de rezervă nu poate fi întrebuințat *sub nici o formă* în operațiunile societății. El va fi *prefăcut în efecte de stat*, cari vor fi depuse spre păstrare la Casa de Depunere sau la Banca Națională. Aceste efecte nu vor putea fi amanetate fără consimțământul Casei centrale. Cel puțin 10% din beneficiul net al băncii se va trece la fondul de rezervă. Dividendele societăților vor fi de cel mult 10%, iar restul (dacă beneficiul net ar întrece această proporțiune) va fi repartizat tot la fondul de rezervă.

Vedem că legiuitorul s'a îngrijit nu nu-

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(173)

— Urmare —

— Nu, la ce bun să me răscumpărăm? ia-ne așa în serviciu, și pentru totdeauna: la d-voastră cineva ajunge om și învață ce-i viața. Peste tot aiurea, vedeți d-voastră, răul e atât de mare și atât de puternic încât atrage la sine; crâșmarii au născocit așa rachiuri cu ierburi că aprind în piept o sete pe care o vadră cu apă rece nu l-ar putea stinge. Omul își vine în fire, și vede că nu mai are o singură para în buzunar. E o mare ispită aceasta, un scandal! Răul ocolește lumea metulburat; eu vă asigur că întrebuințează tot felul de curse, fără teamă de ochiul lui Dumnezeu, ca să atragă la el lumea sărmană. Iată atâția cari își îndoapă nasul cu tabac în pulbere, cari se încaie cu fumul acestei ierburi blestemate care ucide muștele. S'a văzut, asta-i sigur, s'a văzut bucătarul unei doamne, unei nobile, preparând pentru stăpâna sa broaște, închipuiți-vă, broaște adevărate... și doctorul e acela care a dat rețeta după care se coace broscăria asta. Doamna a înghițit totul; ea mai cere, închipuiți-vă... și iată că

bucătarul a gustat din ea, și susține că-i foarte bună. Când totul merge după porunca diavolului, ce poate să facă omul? El are ochi, el vede, el cade în laț.

— Ascultă, tu trebuie să știi bine ce-mi ceri. La mine cineva nu face ce vrea și eu admit mai puțin decât un altul scuză aceasta că a fost ispitit. E drept că veți prim numai decât o vacă și un cal; dar aceea la ce trebuie să vă gândiți bine e că eu cer dela țaran mai mult decât pretinde cineva în toată țara. Pe țarinele mele, munca e cel dintâi punct, și oblig pe oameni să muncească pentru ei cu acelaș zel și cu aceiaș sârguință ca pentru mine; sunt foarte rău cu trândavii; și am dreptul, vezi tu, să le fac viața aspră; eu muncesc însu-mi ca un bou, și mi-ar fi tare neplăcut când cineva ar căuta să stea în fața mea cu mâinile încrucișate. Am văzut, frățioare, că, atunci când nu lucrezi, visurile vin, capul te părăsete, și ești nebun pentru trup. Acum tu ești la strimtoare, lasă-mă, du-te și socotește asupra tuturor acestora cu ceilalți; reflectează matur, și consultați-vă bine.

— Ei, Constantin Feodorovici, noi ne-am gândit destul! Ce spuneți d-voastră acum, bătrânii ne-au spus-o foarte des în felul lor. Un lucru pe care îl știm e că toți țărânii de pe moșiile voastre sunt avuți, și se știe și aceia că ei nu fură de fel baniș nu i-au picat din cer, iar preoții d-voastră de aici sunt adevărați oameni ai bunului Dumnezeu, pe când la noi, peste tot și ei au înclinat spre

rău, și nu mai este nimeni care să propovăduiască morala.

— Tot atât, mergeți și vă înțelegeți cu ai voștri.

— Bine, Constantin Feodorovici, mergem...

— Ei bine, Constantin Feodorovici, îmi veți face binele, nu-i așa, să-mi scădeți o treime ori măcar un pătrar zise măscăricul în Sibirka albastră care mergea fățându-se la stânga lui.

— Ți-am declarat dela întâiele cuvinte că nu-mi place să mă tocmesc. Îți repet, acum, că nu sunt de fel în cazul cutărui boier scăpătat pe care vrei să-l afli pe furiș tocmă în ajunul scadenței datoriei sale dela Lombard. Vă știu eu pe toți pe deasupra, vedeți, știu că voi aveți toți un stat exact despre datoriile nobilei districtului în care vă exercitați meșteșugul, și că urmăriți scadențele ca să apareți numai decât în clipa primejdiei, se înțelege că atunci voi obțineți ceea ce voiți cu jumătate pref. Dar ce-mi pasă mie, când eu pot, fără nici să mă gândesc la asta, să las în pivnitele mele, în hambare, în magazii, să doarmă în liniște lemne, grâu, cânepă, rășină, cărbuni, și restul? Eu n'am plăți de făcut la Lombard.

— Așa este, Constantin Feodorovici. Fie, dar o fac numai pentru avantajul de a trata cu dta, căci de aici nu-i de așteptat nici un câștig. Iată arvuna; trei mii de ruble poftim.

(Va urma).

mai de formarea unor puternice fonduri de rezervă dar și de păstrarea și fructificarea lor cea mai sigură. De fapt băncile populare dispun de fonduri de rezervă solide și relativ mari. Acest fond de rezervă a fost la sfârșitul anului 1910 pentru totalul de bănci populare de lei 4.924.919 și 29 bani.

Trecem la capitolul care se ocupă cu organizațiunea administrației băncii populare. În general felul cum este întocmită această administrațiune nu se deosebește de organizațiunea obișnuită a băncilor în general așa că nu ne vom opri mult la acest capitol.

Trebuie însă să scoatem în evidență o dispozițiune esențială a Legei băncilor populare, anume: membrii consiliului de administrație, ai comisiei de censored și lichidatori, nu pot fi decât români majori și cari se bucură de drepturile civile și politice, nu pot fi prin urmare străini. Aici legiuitorul a voit să protejeze țărâtimea noastră contra invaziunii străinilor în conducerea băncilor populare.

Organele băncii populare sunt: a) Adunarea generală, b) Consiliul de administrație, c) Comisiunea censored, d) Contabilul. Notăm că adunarea generală se întrunește în ședință ordinară odată pe an în cea dintâi Duminecă după 15 Februarie. 10 membri ai băncii pot convoca o adunare generală extraordinară. Adunarea este legal constituită când se vor întruni jumătate plus 1 (unu) din membrii acționari. Dacă acest număr nu se întrunește la prima convocare, după a doua convocare adunarea generală este legal constituită oricare ar fi numărul membrilor prezenți.

Foarte importantă este dispozițiunea legii că membrii consiliului de administrație sunt solidar responsabili pentru pierderile Băncii ce ar rezulta din reaua lor credință sau din neglijența lor. Imprumuturile contractate de către un membru al consiliului de administrație trebuiesc comunicate primei adunări generale ce urmează. Notăm de asemenea că membrii consiliului de administrație sunt solidar responsabili de împrumuturile contractate de fiecare dintr'ânșii.

Caracteristic este articolul 76 din statutul-tip care dispune următoarele: cât timp capitalul social nu trece de 10.000 lei funcțiunile tuturor membrilor consiliului de administrație și a comisiei censored sunt gratuite; iar în cazul când banca populară ar dispune de un capital mai mare ca cel sus precizat onorariile totale ale funcționarilor sus numiți nu va întrece proporțiunea de 15% din beneficiul net anual. Contabilul, care firește depune o muncă mai mare și mai obositoare, va primi însă în toate cazurile o remunerațiune stabilită de consiliul de administrație în proporție cu puterile băncii și cu importanța afacerilor.

În sfârșit cităm și art. 79 din statutul-tip care prevede că societatea nu va putea fi dizolvată dacă cel puțin zece membrii stăruiesc la continuarea ei, chiar când acești membri s'ar găsi în minoritate. Acei cari doresc dizolvarea n'au decât să se retragă din societate lăsând pe ceilalți să continue opera începută muncind înainte la prosperarea băncii. Acest articol din statutul-tip, care de altfel nu este obligatoriu deoarece nu face parte din articolele expres formulate de Legea băncilor populare, are ca scop sporirea numărului băncilor sătești.

Am încheiat cu aceasta analiza noastră asupra organizațiunii actuale a băncilor populare dela noi și vom începe, într'o altă serie de articole, un studiu asupra cooperativeilor sătești.

Cât privește situațiunea actuală a băncilor noastre populare ținem să informăm cetitorii acestui patriotic ziar că anuarul băncilor populare pe ultimul an al cărui bilanț este încheiat, pe 1911, nu este încă tipărit. Lucrările statistice cari ne vor da un tablou foarte bogat și cât se poate de instructiv sunt aproape terminate și când anuarul acesta va apare ne vom grăbi a prezenta cetitorilor „Românului” pasagiile mai importante și mai interesante din el. Ne-am adresat Direcțiunii Casei centrale în acest scop și am primit asigurarea că publicul românesc de peste munți va fi servit cu informațiunile cele mai conștiincioase.

Până atunci ne mulțumim a înfățișa cetitorilor cari au binevoit să urmărească aceste expuneri următorul tablou rezumativ al Băncilor populare din întreaga țară, încheiat la 31 Decemvrie 1910:

Numărul băncilor populare 2.656.—

Capitalul subcris	52.724.874 lei
Cassa, la 31 Dec.	3.869.658 lei
Imprumuturi acordate	80.973.132 lei
Totalul Activului	93.567.883 lei
Capital social vărsat	61.016.395 lei
Dividende	5.115.241 lei
Depuneri spre fructif.	9.388.680 lei
Fond spre rezervă	4.924.919 lei
Totalul Pasivului	93.567.883 lei

Trebuie să observăm că dela 31 Decemvrie 1910, când, s'a încheiat acest bilanț, băncile populare au progresat mereu și acum, după aproape doi ani, cifrele reale ale situației sunt mult superioare celor de mai sus.

Nu putem decât să ne felicităm de o asemenea înfloritoare situațiune căci dacă este ceva într'adevăr important, ceva vital în toate preocupările interioare ale țării noastre încă necomplete, înghebată sub adăpostul Carpaților, aceasta trebuie să fie în primul rând: *chestiunea țărânească*. Dorind ca țărâtimea noastră să fie puternică și fericită, capabilă de progres și aptă de a forma temelia neclintită a statului și a națiunii și sursa nesecată de vitalitate și energie ofensivă, dorim în acelaș timp progresul și întărirea, expansiunea și gloria națiunii!

Paris, 19 Noemvrie.

Mircea R. Șirianu.

Bibliografie.

Au apărut următoarele prețioase studii ale dlui N. Zaharia (București, Calea Griviței 25; depozit general la Librăria Socec):

1. *Psihologia oamenilor mari*. Genialitatea. — Inspirația. — Fericirea. — Timiditatea. — Valoarea morală. — Atitudinea în fața morții. — Sinuciderea. — Pesimismul lui Traian Demetrescu. — Amorul dintre George Sand și Alfred de Musset. — Amorul lui Spencer și al lui Ibsen. — Mizantropia lui Schopenhauer. — Celebritatea. — Prețul 2 lei. Volumul are 288 de pagini.

2. *Tipuri sociale*. Intrigantul. — Arivistul politic. — Nihilistul intelectual. — Arivistul literar. — Funcționarul arivist. Un volum, 1 leu 50 bani; ediție de lux, 2,50.

3. *Mihail Eminescu*. Vieța lui. — Nebunia. — Temperamentul și caracterul. — Pesimismul.

— Valoarea morală. — Zâmbetul lui. — Vieța sentimentală. — Cum concepea amorul. — Inteligența și imaginația. — Geniul său poetic. — Romanul „Geniu pustiu”. — Nuvelele lui. — Personalitatea sa artistică. — Vederile lui politice. — Eminescu ca om și literat. — Bibliografia scrierilor lui Eminescu, despre Eminescu și despre Veronica Micle. 1 vol. de 358 pagini, 3 lei; Ediție de lux, 4 lei.

4. *Studii Psihologice*. Remușcarea. — Remușcarea în dramele lui Shakespeare. — Dezolarea. — Consolarea. — Calomnia și lingușirea. Prețul 1 leu; Ediție de lux, 1,50.

Recomandăm cu căldură publicului românesc aceste studii de mare valoare pentru intelectualitatea neamului nostru. D-sa mai are și alte studii apărute în anii trecuți ca: *Frica de moarte*, *Psihologia prostului*, „Cuceritorul de inimi” etc.

Noutăți literare!

„Calendarul Lumea Ilustrată” 1913 a 1 cor. 50 bani + 20 fileri porto, recomandat 45 fil.

„Amicul Poporului” (1913 a 70 fileri + 10 fileri porto.

„Posnașul” a 60 fileri + 10 fileri porto.

„Calendarul Săteanului” a 30 fil. + 5 fileri porto.

„Calendarul Național” a 40 fil. + 5 fil. porto.

„Păcălici”, calendar giameț a 30 fil. + 5 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI

Dlul A. D. B. Materialul trimis și poeziile sunt neîntrebunțabile.

G. Ch. Rinderile dv. nu sunt îndestuate de la murite ca să poată fi publicate.

Interesat: Dl Dr. H. C. German face practică medicală la clinica profesorului universitar Réczev. În ori ce chestii medicale să vă adresați: Budapesta, „Központi Klinika”.

Dlul I. N. P. Supărarea dv. e nemotivată. Căbrița noastră „Pagini Raslețe” o hrănim după putință cu material tot atât de bun ca cel dela foileton. Celelalte vor urma. Salutări.

Dlul L. I. C. Rectificarea să nu se mai facă.

Dlul Dr. C. S. La „Informațiuni” și pagina 13 a numărului de azi găsiți toate informațiunile dorite.

POȘTA ADMINISTRATIEI

Constantin Nicolin, Covăsint. Dr. I. Marșieu advocat Arad, Széchenyi u. 1 sz.

Alex. Văcărescu, Hold. Comunicați-ne ce Nri nu ați primit, ca să vi-i trimitem.

Flip Vuia, Aga. Toemai în ziarul de azi publicăm întreaga listă a lozurilor trase, Vă rugăm să căutați Dvoastră.

Redactor responsabil. Constantin Savu.

Abonați

„POCĂȚII”

Cea dintâi lucrare românească asupra ac-stei secte, provăzută cu indice și registru biblic. La orice întrebare deschizi cartea și afli răspunsul!...

Preoților! Aveți predicile gata împotriva pocățiilor!

Manual indispensabil. Abonament la autor: până în 10 Noemvrie st. v. 2 cor. + 10 fil. porto. A se adresa la:

Dr. Nicolae Brânzău,
paroh în Vulkán.

(Ba 563 - 3)

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRO magazin de pian

BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de vechi piano

LISTA

sortituri obiectelor de loterie a lozurilor „Reuniunii femeilor române” din ARAD:

1	2544	82	6442	163	12398	244	2280	325	14021	406	52	487	13985	568	10502	649	3327	730	89	811	6942	892	12695	973	12616
2	8095	83	10066	164	4112	245	6534	326	6041	407	10572	488	12057	569	283	650	7508	731	2333	812	5932	893	6918	974	3226
3	7317	84	8020	165	3187	246	12780	327	5069	408	12445	489	4024	570	4096	651	503	732	12211	813	7337	894	12750	975	2570
4	3563	85	5030	166	4985	247	6828	328	3188	409	12653	490	10252	571	2593	652	8730	733	3030	814	12816	895	3509	976	101
5	2594	86	382	167	6055	248	7113	329	608	410	192	491	10151	572	5527	653	5239	734	12346	815	612	896	10617	977	121
6	13033	87	3632	168	6372	249	8538	330	3893	411	4063	492	10758	573	10297	654	4415	735	958	816	4365	897	8248	978	4899
7	6567	88	6992	169	5531	250	7212	331	15311	412	2618	493	10820	574	4640	655	8021	736	14166	817	12770	898	5640	979	8416
8	12649	89	5607	170	6480	251	12098	332	10257	413	5300	494	10149	575	14566	656	12487	737	8751	818	4680	899	12400	980	801
9	3568	90	12276	171	10347	252	266	333	14180	414	73	495	6050	576	4061	657	6996	738	12038	819	12655	900	4030	981	8694
10	10747	91	13948	172	6846	253	13968	334	10265	415	4436	496	10573	577	4191	658	4610	739	5247	820	10801	901	10773	982	165
11	6391	92	4871	173	10404	254	5131	335	5037	416	8016	497	3303	578	10027	659	12390	740	5136	821	10709	902	7202	983	12250
12	10274	93	14162	174	6408	255	5733	336	5140	417	10839	498	5047	579	3683	660	12208	741	4396	822	5304	903	5103	984	4107
13	8255	94	3026	175	4347	256	12225	337	10714	418	4894	499	15740	580	6665	661	4979	742	8660	823	2165	903	10856	985	5907
14	10508	95	4940	176	5694	257	5642	338	12604	419	4832	500	6095	581	3019	662	10828	743	14199	824	12734	905	6058	986	4943
15	17107	96	8842	177	5539	258	5945	339	10668	420	12029	501	5183	582	5890	663	5743	744	10553	825	12080	906	7413	987	10243
16	14756	97	4031	178	4690	259	5215	340	6423	421	6402	502	15678	583	6589	664	12775	745	5918	826	6019	907	14527	988	6877
17	6047	98	10823	179	2717	260	6905	341	3528	422	4976	503	5828	584	14554	665	7514	746	188	827	12646	908	3014	989	7209
18	5595	99	8407	180	4639	261	370	342	4339	423	6844	504	12446	585	13957	666	123	747	6020	828	4667	909	6913	990	14105
19	140	100	3190	181	8721	262	6941	343	58	424	387	505	3570	586	5504	667	605	748	5765	829	4303	910	14773	991	12796
20	10549	101	4156	182	4550	263	12242	344	7211	425	6062	506	12172	587	6429	668	217	749	302	830	13988	911	4035	992	5169
21	2566	102	6914	183	6357	264	10585	345	5088	426	10538	507	12139	588	12611	669	257	750	14303	831	3413	912	12032	993	7602
22	8803	103	139	184	2346	265	15312	346	14123	427	4021	508	8729	589	10119	670	4385	751	5262	832	12337	913	4662	994	5809
23	4017	104	14567	185	4332	266	3517	347	12155	428	12666	509	1244	590	10051	671	10890	752	14555	833	2529	914	8402	995	7607
24	6427	105	6008	186	5130	267	6595	348	6157	429	3003	510	12444	591	5161	672	3587	753	8876	834	12772	915	4130	996	9605
25	234	106	12784	187	4918	268	6430	349	9698	430	14035	511	5575	592	10218	673	4080	754	5250	835	10819	916	10605	997	10770
26	9988	107	4114	188	5508	269	8904	350	13003	431	6081	512	4054	593	323	674	4080	755	5250	836	5867	917	8681	998	209
27	5941	108	8719	189	6900	270	12190	351	6570	432	6098	513	4689	594	10720	675	4384	756	6701	837	6654	918	8681	999	5218
28	291	109	5077	190	4851	271	12191	352	4255	433	10349	514	7302	595	8717	676	328	757	14112	838	8108	919	8018	1000	8898
29	6910	110	4346	191	7417	272	14934	353	4653	434	14190	515	10472	596	12052	677	7528	758	12344	839	348	920	12478		
30	8908	111	10147	192	8812	273	5270	354	167	435	12290	516	3849	597	4044	678	4531	759	4194	840	154	921	601		
31	5649	112	12742	193	10171	274	12756	355	15895	436	14531	517	12630	598	10625	679	14572	760	5280	841	3896	922	3614		
32	4260	113	6422	194	4102	275	12	356	6713	437	8639	518	15871	599	5972	680	8765	761	6086	842	1000	923	5220		
33	10627	114	3990	195	8798	276	3189	357	14018	438	12235	519	3505	600	6241	681	6100	762	10661	843	12100	924	5208		
34	5214	115	4329	196	10488	277	10251	358	4180	439	13971	520	3317	601	5975	682	2568	763	4387	844	13936	925	7104		
35	14506	116	10135	197	10054	278	10822	359	10545	440	10780	521	10405	602	10969	683	6975	764	3042	845	5601	926	6247		
36	6957	117	14008	198	14547	279	15956	360	10551	441	6594	522	202	603	3531	684	6024	765	10865	846	248	927	10452		
37	10460	118	5547	199	19	281	6468	361	5664	442	3544	523	4489	604	12067	685	5112	766	5184	847	13955	928	12441		
38	8027	119	8088	200	4190	282	10162	362	5252	443	150	524	4113	605	2285	686	10783	767	767	848	8098	929	8663		
39	3870	120	10672	201	7031	283	8822	363	4192	444	12422	525	12725	606	12661	687	12430	768	6249	849	12731	930	14558		
40	243	121	7146	202	10979	283	5305	364	6720	445	8286	526	229	607	4471	688	14129	769	10888	850	12602	931	8859		
41	4510	122	10655	203	15938	284	14037	365	41729	446	5181	527	10511	608	5521	689	10380	770	4531	851	4144	932	6813		
42	10883	123	3536	204	2537	285	10453	366	4023	447	10907	528	12161	609	14197	690	6453	771	5556	852	7308	933	6581		
43	6527	124	6917	205	10522	286	14774	367	5271	448	3560	529	6233	610	5773	691	5223	772	15304	853	12043	934	4983		
44	10641	125	5749	206	6348	287	10706	368	5557	449	4812	530	4058	611	14148	692	5592	773	7013	854	12207	935	6385		
45	14290	126	5979	207	5753	288	8032	369	6454	450	8762	531	10761	612	8439	693	4627	774	10078	855	6243	936	4884		
46	10294	127	4841	208	6420	289	10332	370	8048	451	7416	532	2169	613	3783	694	3567	775	7545	856	12177	937	7194		
47	4124	128	10894	209	7153	290	8048	371	8192	452	6800	533	6387	614	3502	695	3567	776	8293	857	2608	938	5923		
48	5229	129	2591	210	274	291	303	372	10372	453	4493	534	8626	615	10167	696	12735	777	395	858	350	939	72		
49	5234	130	3686	211	4575	292	12773	373	12632	454	15286	535	6105	616	6220	697	6862	778	12738	859	5043	940	1063		
50	4682	131	13928	212	12054	293	5924	374	12077	455	15318	536	12206	617	6205	698	8035	779	12605	860	10312	941	10032		
51	15762	132	6400	213	14014	294	8885	375	10329	456	8627	537	5146	618	4878	699	15904	780	5861	861	12232	942	4187		
52	12047	133	14584	214	10663	295	7193	376	4698	457	6006	538	10619	619	6977	700	10906	781	5651	862	6672	943	2323		
53	14287	134	6340	215	8510	296	661	377	10377	458	4545	539	97	620	4308	701	559	782	1143	863	4927	944	14551		
54	10481	135	10835	216	4630	297	4038	378	8794	459	8835	540	10480	621	12201	702	4505	783	8646	865	3526	945	15866		
55	6008	136	6416	217																					

Din cauza morței

soțului meu, vând prăvălia cu mărfuri mixte, vad vechi, cu trafic și mușterii stabili, mergând bine. Să preferă comercianții români.

Văduva Fl. Schiopu.

Si 588—3

Versecz (Banat).

In cancelaria subscrisului află imediat aplicare

un candidat de avocat

cu praxă. Reflectanții să se adreseze subscrisului, arătând și condițiunile.

Dr. Gavril Suciu,
advocat Hátzeg.

(Su 569—5)

Ba 116—280)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

Altoi de viie americană

se află de vânzare în cantitate cât de mare altoite pe Riparia Portalis și Riparia Rupestreț bine dezvoltate cu rădăcini puternice, Soiurile (varietățile) cele mai fine de vin și pentru masă Altoit pe Rip. Por. în uscat:

Cl. I. 1000 buc. de vin 170 coroane
„ I. 1000 „ de masă 180

Altoite pe Rip. Rupistreț în verde de 2 ani cu rădăcini puternice

Cl. I. 1000 buc. de vin 160 coroane
„ I. 1000 „ de masă 180

Altoită pe Rip. Ripistreț în verde de 2 ani cu rădăcini puternice o varietate foarte căutată. Se coace în luna lui Iulie gustoasă cu miros tămios, numită Perle de Ciaba (Csáha gyöngy) 1000 buc. cl. I de 2 ani cu rădăcini 225 cor. În verde fără rădăcini ori și ce varietate pentru vin 1000 buc. cl. I 70 cor., de masă 1000 buc. 80 cor. Americană pentru altoit lungă 40—45 cm. groasă 6—12 cm.

Riparia Portalis lungă 40—45 cm. groasă 6—12 cm. 1000 buc. 13 cor. Cu prețul de sus numite pachetarea în lăzi predate până la gara cea mai apropiată.

Cumpărătorii trimit ca căpară (arvună) 10%.
Adresați-vă cât de grabă la

Gheorghe Păcurar și Petru Popa,
producători de altoi și viticultori.
Magyarad Nr. 276 (com. Arad).

(Pa 561)

Cel mai mare deposit de blănării

I. STEFLEA, blănar

Sibiu-Hermannstadt, Grosser Ring 18.

Imi permit a atrage atențiunea on. public asupra depositului meu, bogat asortat, de boa, manșoane, după moda cea mai nouă, dela cele mai ieftine până la cele mai fine, precum și blane de călătorie, saci pentru picioare, manșoane pentru vânat, căciuli, etc. și tot soiul de piei, — pentru sezonul de iarnă. Pentru veritabilitate garantez.

Reparaturi sau transformări rog a mi-se aduce de vreme la cunoștință deoarece în sezonul înaintat nu pot fi toate primite.

Premiat cu medalia de stat la expoziția de blănării din Budapesta în anul 1911.

(Se 390—10)

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

Prăvălia românească

de coloniale și delicatose a lui

George Ștefu

din Arad, strada Deák

Ferenc 7. (în față cu „Librăria diecezană”) are

Telefon pentru oraș și provincă:
Nr. 881.

(Se 549—10)

In atențiunea băcanilor!**MORI pentru MAC**

și

CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

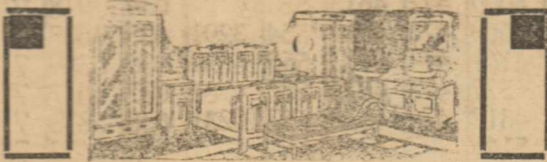
THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

Tl 163 00

VERES FERENCZ

FABRICĂ PENTRU LUCRĂRI DE MĂSAR ȘI PENTRU MOBILE, ARANJATĂ CU MAȘINI ELECTRICE
DEJ—DEES, Str. Kossuth L. nr. 62.

Execută tofelul de lucrări în bransa măsuriturului precum și mobile pentru casă, — birouri, — prăvălii, — farmacii și aranjarea școlilor după orice desemn.

Mare magazin permanent de mobile pe lângă prețurile cele mai convenabile.

(Ve 195—)

Radó Gyula

magazin de pardesiuri pentru dame

■ ARAD ■

Au sosit

noutăți de

toamnă și

de iarnă,

asortiment bogat:

Raglance engleze,

Pardesiuri moderne pentru dame,

Paltonașe de plisă,

Pardesiuri Brocca,

Paltoane pentru teatru,

Blane engleze,

Pardesiuri de lână,

Costumuri engleze,

Paltoane pentru fete,

Pardesiuri pentru copii,

Talii moderne,

Halaturi, juupoane, mod.

Haine și talii
de doliu.

Prețuri fixe. Telefon 238.

(Ra 531—10)

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comoade,
elegante și durabile acela să cumpere cu
încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(SZATMÁR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghetе bogat asortat numai ghetе și cio-
boate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte
moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execu-
țiunii drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul
de ghetе și cioboate după măsură.

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem
englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și even-
tual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai mo-
derate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135-30

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

EDUARD v. DERERA urmașul lui
BADÓCSAY.

Temesvár-Josefstadt, Seudler Platz 1.

TELEFON 374.

□ □ □

Telegrame: DERERA, Temesvár.

Recomandă depozitul său bogat în
tot felul de *tinichea, ferecături*
la *clădiri* și *mobile*. *Instru-*
mente pentru toate ramurile in-
dustriale, *Afriqué* de calitate
primă, *colivii* pentru pasări, *mese*
de spălat pentru culine, *paten-*
tate, dulapuri de gheață, a-
parate de făcut unt și *aranja-*
mente pentru culine, depozit
mare de *vase trainice de fier*,
cuptoare „*Meteor*”, cuptorașe
„*Triumph*”, vase de *aluminiu*,
impletțuri de drot (sârmă) sprițuri de vil.

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

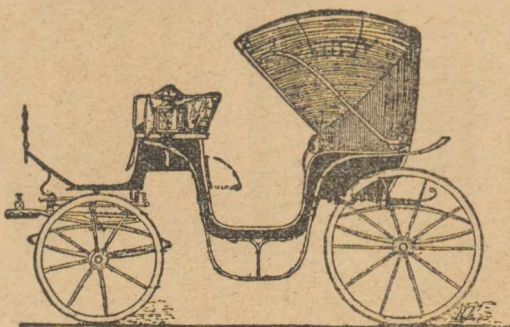
Heinrich Rastel

Ra 70-30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin

în depozit cele mai
moderne **TRĂSURI**
precum și totfelul de **CĂRUȚE**.
Primesc ori-ce lu-
crare de **reparare**
și **transformare**,
văpsire și pregă-
tire de șele în preț
foarte ieftin. o o o

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e
Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă,
altoi sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt
curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată în-
crederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu
prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539)

Babolna (u p. Szászváros)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9

este cel dintâi și unicul magazin

de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt
specialiști în construirea pianurilor și
au și diplomă de conservator. Își reco-
mandă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele
mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

(He 321-30)

**Sticlar pentru zidiri și
portaluri**

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

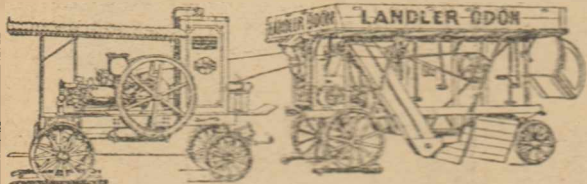
TELEFON 909.

TELEFON 909.

Renumitele

MOTOARE CU ULEIU BRUT**MOTOARE CU BENZIN. LOGOMOBILE. IMBLĂTITOARE EXCELENTE.****ARANJAMENTE PENTRU MORI.**

De vânzare pe lângă cea mai deplină garanție și în rate pe mai mulți ani, la:

Lander Ödön Motortelepe,
Budapest, VI Lovag-u 2**NOUȚATE!** Lucru bun și ieftin!Cheltuială de lucrare 1°, și. Fără control dăm partea finanțelor.

Motoarele pot fi văzute în lucrare și imediat se expediază. Locomotive și motoare uzate se schimbă. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

La 161-26

Ingrădiri cu pietri mormântale.**Lespezi pe mormânt, sarcofage**

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrec piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanție; execută pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii artificiale, vase de fier, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni artizanale, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desenari și proiecte face gratis și în provincie.

Némethy István,sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Cluj—Kolozsvár, strada Bástja n-ru 4.

TELEFON nr. 644.

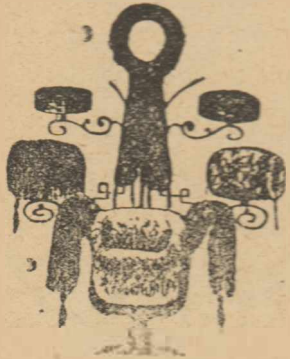
Se 136-20

Cel mai mare magazin de blănărie.

Bordy József

Marosvásárhely Széchenyi-ter 52.

Iei recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile.

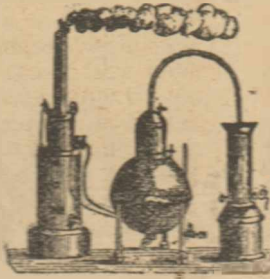
Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie. — manșoane, boale de căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine.

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, câptuire, câptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u. rang.

(Bo 126)

RADUCZINER LAZAR

ALĂMAR

Timișoara (Temesvágyváros) str. Farkas 12
Casa proprie.Execută **Cazane pentru spirt**, — pentru văpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanție și cu condițiuni favorabile de platire.

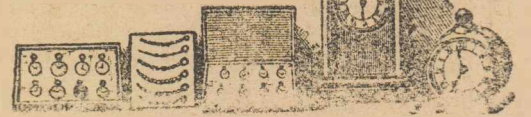
Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Ra 174-20

Margel N. ciasnornicar și ORĂȘTIE (Szászváros) Vásárutca
lângă „HOTEL CENTRAL”.

Cel mai mare depozit de totfelul de ciasnornice de aur și argint precum și ciasnornice de meta și nickel. Articiii de argint de China Berndorfer Cristoffle și tacămuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint. Reparaturi solide și ieftine.

(Ma 467)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

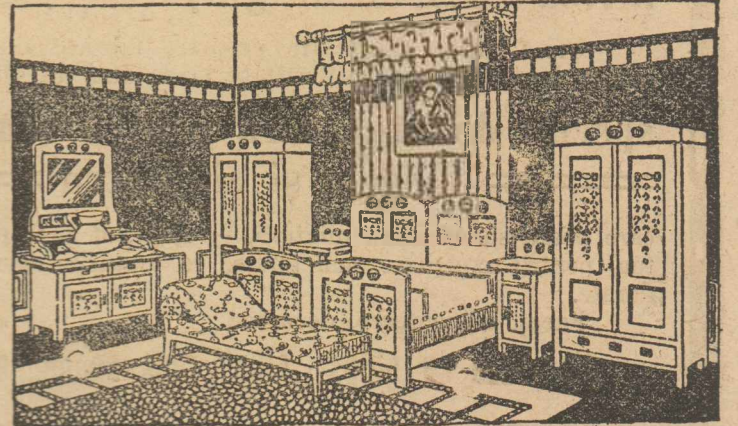
VÂRȘET, strada Kudritz n-ru 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 113-120

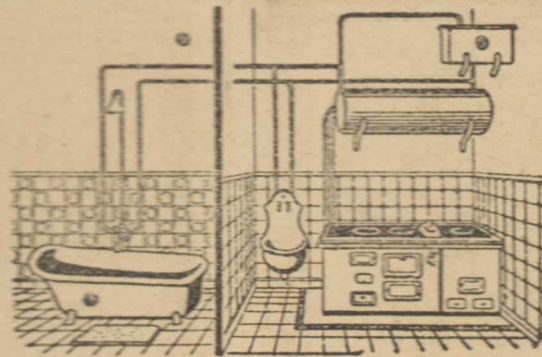
Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianee excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și ingradiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adoverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă execuție de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratis și prompt.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

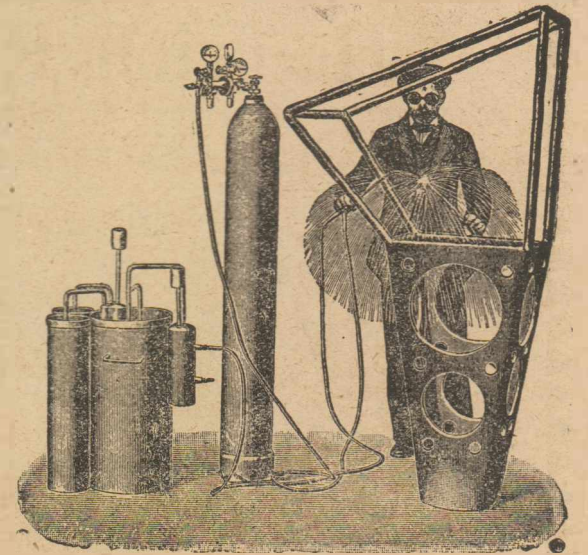
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) ^{a lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârçiuiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac ^{a lui} SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

THE VERA.

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Geestlich geschützt

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

[Bu 233]

Dacă oiți să cumpărați Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria”	1'10
1 " " " " "	1'—	1 " " "	2'20
1 " " " " "	2'—	1/2 " Jamaica II	1'30
1 " " " " " fină 1/4 klg.	2'50	1 " " II	2'60
1 " sfărături fine	—40	1/2 " " I	1'80
1 " " " " "	—80	1 " " I	3'60
1 " " " " " kg.	7'—	1/2 " " fortior	2'70
1 " POPOFF nr. 4	7'—	1 " " "	5'40
1 " " " " " 6	5'50	1/2 " " antiqu	3'70
1 " " " " " 8	4'50	1 " " "	7'40

Comenzile făcute cu poșta se
exped'ază prompt.

(Vo 506—)

Agencia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp.

și reg. Mare depozit de mașini de îmblătit, motoare cu benzină, absoluitoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori totfelul de mașini și rechizite economice. *Noutate! Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.*

Agencia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. *Noutate! Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezdelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.*

Agencia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblătitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleiu brut și achizite pentru mașini de îmblătit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnului. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agencia soc. pe acții Alfa Separator

pentru totfelul de mașini pentru lăptării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări de greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblătit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și deposit: **IOSIF LÁNYI** Brașov strada Lungă 201.
Telefon Interurban: 382.

(La 505)

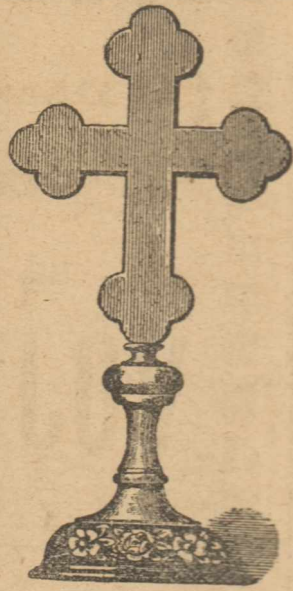
Tot felul de **STAMPILE** draguțe, ieftine și de o execuție practică, apoi orice articole din această branșă se pot procura numai dela prima fabrică de stampile din Sibiu a lui

A. R. FELD

fabrică de ștampile de gumă

Sibiu-Nagyszeben str. Elisabeta 17.

(Fe 388)

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszeben str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucatărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi; oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de botez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelargintate, sfeșnice de altar, candelargintate de perete de bronz, candelabre.

Ieftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 573—60)

Atelier de dentistică specialist de Viena.

CAROL BERNWIESER

fost asistent și tehnic de primul rang în atelierelor din Viena. Dinți artificiali și garnituri de dinți în ori ce fel de execuție. — Atelier special de Viena pentru dinți moderni: Coroana de aur, poduri, lucrări de porțelan, aparat de dinți. Optuator, supărarea de vine și regularea pentru vorbit ș. a.

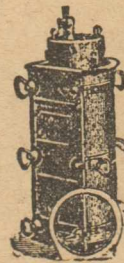
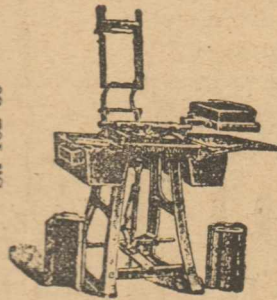
Orele pe zi dela 9—12 și 3—6 ore. Duminica și sărbătoarea dela 9—12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.

(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Be 385—80)

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZANTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPESŢ, VIII, Viola-utca 7 szam.

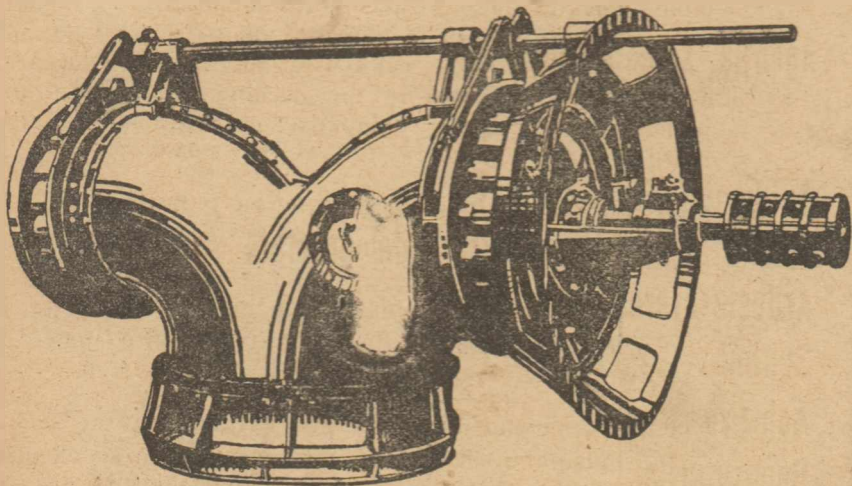
FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer în

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuește stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona”, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

FRANCIS-TURBINE

în cea mai bună și aprobată execuție și cu efect cel mai mare și avantajos.

SI 50—60 III.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Re 227—104)